

Bibliotekarz

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Bibliotekarz

... powsta-
stukę i rze-
sta, pokrywa-
i dzisiejszych
uru. Był to dar
a i następnie
lat na placów-
asja kolekcjo-
ność niezwyk-

wystawy odbywały się zresztą za granicą; to jeden z przejawów rozległej współpracy Muzeum Azji i Pacyfiku z pokrewnymi placówkami prawie na całym świecie. Jeżeli chodzi o ściślejsze powiązania, muzeum zawarło umowy o stałą współpracę z Państwem Sztuki Narodów Wschodu i Muzeum Wietnamskim w Hanoi. Umowy z bratnimi

etnograficznej do Indii. W 1982/83 roku było m.in. przy okazji wystawy sztuki Orissy. Z inicjatywy Muzeum w przedsięwzięciu wynikło m.in. w graniach ludowej muzyki azjatyckiej. Podstawowym kłopotem Muzeum jest brak pomieszczeń, odpowiednich do zbiorów i wartości jego zbiorów w zakresie Nusantara zajmują

k książka

i Wschód, jak
zjem to, pod
Wawrzyńniaka,

...nąca Bibliotekę Azjatycką, która liczy obecnie ponad 4 tysiące tomów, kilkaset mikrofilmów i kilkadziesiąt wydawnictw ciągłych. Wielu z tych

no wystaw
rska, tej w
nej placów

ukov
ilczni
a Mi

i informacja

Celebes), Bal

zonych dla kultury, nauki i gospodarki

będzie już niedługo oddany do

tualnych; oko-
tru jawańskie-
k; ponad 300
też kolekcja
...ców-

ników i naukowców, a tematyka sięga od motywu złotej rybki w sztuce chińskiej aż po socjalizm birmański. Takich spotkań było już około 130 i odbywają się co miesiąc. Znane są z wysokiemu poziomowi publikacji towar-

warunków do należytej ekspozycji form działalności. Te staną się dopiero po zrealizowaniu druku. Będzie nim główny rękopis i Pacyfiku, który dotar-

CZASOPISMO WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH ORAZ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ M. ST. WARSZAWY

Treść:

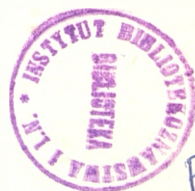
Juliusz WASILEWSKI: Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich	1
Władysław MICHNAŁ: Kształcenie i doksztalcanie bibliotekarzy na poziomie średnim w Szczecinie	11
Maria BRYKCYŃSKA: Seminarium polsko-angielskie nt. edukacji historycznej młodych kadr bibliotekarskich	19
W kraju — serwis informacyjny	23

Contents:

Juliusz WASILEWSKI: National Congress of the Delegates of the Polish Librarians Association	1
Władysław MICHNAŁ: Education of the librarians at the intermediate level in Szczecin	11
Maria BRYKCYŃSKA: Polish-English seminar on historic education of the young library staff	19
In Poland — information service	23
40 years of Wrocław libraries	
The library in Busko-Zdrój	

Содержание:

Юльош ВАСИЛЬЕВСКИ: Всеобщий Съезд Delegatow Ob'edyneniya P'olskikh Bibliotekarey.	
Владислав МИХНАЛЬ: Обучение и доучивание библиотечарей среднего уровня в Щецине.	
Мария БРЫКЧИŃСКА: Польско — английский семинар на тему: историческое воспитание молодых библиотечарских кадр.	
В стране — информационный сервис.	
40 лет вроцлавской библиотеки	
Библиотека в городе Буско-Здрой	

projekt okładki: Tadeusz DONARSKI

REDAGUJE KOLEGIUM: Stanisław BADOŃ (red. nacz.), Krystyna BUBACZ (sekr. red.), Janusz DEMBSKI, Bolesław HOWORKA, Franciszek ŁOZOWSKI, Jan SOJKA, Zdzisław SZKUTNIK, Marian WALCZAK.

KOMITET REDAKCYJNY: Stanisław BADOŃ, Krystyna BUBACZ, Grzegorz CHMIELEWSKI, Franciszek CZAJKOWSKI, Zdzisław DARAZ, Janusz DEMBSKI, Danuta DUDZIAK, Bolesław HOWORKA, Stefan KUBOW (przewodniczący), Stanisław KRZYWICKI, Franciszek ŁOZOWSKI, Elżbieta MALINOWSKA, Zbigniew NOWAK, Janusz NOWICKI, Jerzy POŁEC, Jan SOJKA, Zdzisław SZKUTNIK, Marian WALCZAK.

BIBLIOTEKARZ

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK CZYTELNICTWA

NR 3

POZNAŃ

ROK LIII

Juliusz WASILEWSKI

KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Uczestników Krajowego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przywitały w Toruniu tropikalne upały. To one sprawiły, że jedną z pierwszych uchwał zjazdu była przyjęta poza programem uchwała zezwalająca panom na zdjęcie marynarek. Podczas przerwy ktoś powiedział, że jeżeli wszystkie postanowienia delegatów będą przez obecnych na sali realizowane tak ochoczo, to Stowarzyszenie wejdzie w złoty okres swoich dziejów. Trudno tej uwadze odmówić logiki, zważywszy że na owej sali, obok delegatów legitymujących się mandatem ponad 10-tysięcznej rzeszy członków SBP, znalazło się liczne grono przedstawicieli centralnych i lokalnych władz partyjnych i państwowych, osób, które ze względu na pełnione funkcje w instancjach partyjnych, w poszczególnych resortach, w różnego rodzaju organizacjach i instytucjach bezpośrednio wpływają na bibliotekarską rzeczywistość.

Merytoryczne i organizacyjne przygotowania do zjazdu trwały ponad osiem miesięcy. Na początku września 1984 r. Zarząd Główny SBP powołał 34-osobową Komisję Zjazdową, składającą się z 3 zespołów roboczych — Programowego pod przewodnictwem Jana Burakowskiego (Olsztyn), Organizacyjnego pod przewodnictwem Ryszarda Dorożyńskiego (Toruń) i Statutowego, któremu przewodniczył Bolesław Howorka (Poznań). Kierowanie całą pracą Komisji Zjazdowej powierzono I wiceprzewodniczącemu ZG SBP, Józefowi Lewickiemu, sekretarzem Komisji została Zofia Płatkiewicz. Nakreślono zakresy zadań poszczególnych grup roboczych, ustalono wstępne terminy realizacyjne. Jednocześnie Zarząd Główny zobowiązał władze okręgowe do przeprowa-

dzenia kampanii sprawozdawczo-wyborczej i zwołania zjazdów okręgowych uprawnionych do wyboru delegatów. Machina zjazdowa ruszyła.

Na początku kwietnia 1985 r. mandaty otrzymało 181 delegatów wybranych na 48 zjazdach okręgowych oraz 9 członków honorowych SBP. 28 kwietnia Zarząd Główny przyjął pokaźny pakiet materiałów zjazdowych. W Toruniu trwały ostatnie przygotowania do przyjęcia delegatów i gości zjazdu.

W poniedziałek 13 maja o godz. 11.00 do sali Wojewódzkiego Ośrodka Kształcenia Ideologicznego w Toruniu wprowadzono Sztandar Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a przewodniczący ustępującego ZG SBP, dr Stefan Kubów, otworzył zjazd. Po ceremonii powitania delegatów i

Zjazd otworzył przewodniczący Zarządu Głównego — dr Stefan Kubów
Mandaty otrzymało 181 delegatów

Fot. Archiwum

licznych gości, minutą ciszy uczczono pamięć tych, którzy podczas ubiegłej kadencji na zawsze opuścili szeregi SBP. Listę zmarłych członków otworzyły nazwiska dwóch członków honorowych Stowarzyszenia — Zofii Hryniewicz i Heleny Więckowskiej.

Wraz z wyborem Prezydium Zjazdu, pod przewodnictwem dyr. Biblioteki Narodowej — dr Stanisława Ozajki, władzę w Stowarzyszeniu przejęli delegaci. Każdy z nich otrzymał wcześniej szczegółowe sprawozdanie sekretarza generalnego z działalności ZG, sprawozdanie skarbnika, projekt zmian w statucie, projekt regulaminu działania Głównej Komisji Rewizyjnej oraz projekt programu działania SBP na następną kadencję. Na podstawie tych materiałów delegaci w trakcie trzydniowych obrad mieli ocenić pracę Zarządu Głównego, przyjęć szereg dokumentów wewnątrzorganizacyjnych, wybrać nowe władze i wyznaczyć im kierunki działania na lata 1985—1989.

„Ostatnie słowo” prezesa ustępującego Zarządu Głównego zawierało omówienie działalności SBP w minionej kadencji. Stefan Kubów powiedział m.in.: „...,Stara-
jąc się realizować uchwałę pamiętnego

Zjazdu Delegatów z 1981 r. i program działania, który ostatecznie opracowaliśmy sami, zmuszeni byliśmy do działań dyktowanych potrzebami, które niósł każdy dzień wartko płynącego życia. Bywało, że dominowały one w naszych pracach. Mimo to chciałbym stwierdzić, że przeważająca większość zadań postawionych Zarządowi przez Zjazd lub zawartych w naszym programie była podejmowana, choć nie zawsze z oczekiwanym skutkiem. Wśród przykładów skutecznego oddziaływania na politykę biblioteczną prezes Kubów wymienił prace nad ostatecznym kształtem Ustawy o upowszechnianiu kultury czy przyjętego przez Komisję Kultury KC PZPR dokumentu *Stan i kierunki rozwoju bibliotek w Polsce*. Stwierdził, że dzięki czynnemu udziałowi w wyborach do rad narodowych i obchodach 40-lecia PRL jako grupa zawodowa i jako Stowarzyszenie staliśmy się w społeczeństwie bardziej dostrzegani. Przedstawiciele ZG na co dzień uczestniczyli w pracach wszystkich gremiów doradczych i opiniodawczych wypowiadających się w sprawach upowszechniania kultury, książki i bibliotek, na szczeblu resortowym i ponadresortowym. Są to działania niewymierne, ale z pew-

nością skuteczne. Nie udało się natomiast Stowarzyszeniu skutecznie przeciwstawić postępującej dezintegracji środowiska, nie udało się uchronić organizacji przed odpływem sporej rzeszy członków, występują poważne trudności wydawnicze.

Trzeba przyznać, że Zjazd dość szybko nabrał rumieńców. Jeden z pierwszych punktów porządku obrad „przemówienia powitalne” nieoczekiwanie przekształcił się w początek dyskusji. Duża w tym zasługa przewodniczącego Państwowej Rady Bibliotecznej, wiceministra Edwarda **Gołębiowskiego**. Na jego wystąpienie często się podczas Zjazdu powoływano, w wielu przypadkach w formie polemicznej. Takie sprawy jak uprawnienia i obowiązki resortu Kultury i Sztuki wobec całego systemu bibliotecznego czy współdziałanie ministerstwa i SBP należały do wyróżniających się wątków dyskusji zjazdowej — zarówno na sali obrad jak i w tzw. kulturalach.

Sytuację bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz miejsce tych placówek w systemie oświaty przedstawił — również w ramach „przemówienia powitalnego” — dyr. **Bogusław Cichy** z Ministerstwa Oświaty i Wychowania. Problematyka bibliotek i bibliotekarzy szkolnych powracała później podczas dyskusji kilkakrotnie. Przedstawicielka Związku Nauczycielstwa Polskiego, **Teresa Przybylska** i delegatka z Katowic, **Małgorzata Broll**, zaapelowały do całego środowiska o udzielenie pomocy bibliotekarzom szkolnym w realizacji programu przysposobienia bibliotecznego i informacyjnego młodzieży. Głosy te znalazły odzwierciedlenie we wnioskach przyjętych przez zjazd. Z troską mówiono też o oderwaniu się bibliotekarzy szkolnych od środowiska pracowników bibliotek. Wskazywano na potrzebę podjęcia bardziej zdecydowanych działań integracyjnych, dużą rolę przypisując tu ogniwom SBP.

O konieczności integracji, już nie tylko w ramach środowiska bibliotekarskiego, lecz traktowanej szerzej — jako wspólny front pracowników kultury — mówił Jan Budkiewicz reprezentujący Komisję Kultury PRON i związki zawodowe. Natomiast przewodniczący Stowarzyszenia Księgarzy Polskich — **Tadeusz Hussak** — powołując się na liczne przykłady owocnej współpracy SKP i SBP wyraził przekonanie, że mające już swoje tradycje bliskie kontakty obu organizacji przyczynią się do powstawania nowych inicjatyw w zakresie upowszechniania książki.

Po pierwszej przerwie obiadowej nastąpiło pierwsze na zjeździe złamanie Statutu SBP. Jak się później okazało, zbieżność liczb była całkowicie przypadkowa, bo Statutu więcej nie łamano, natomiast

obiad powtórzył się jeszcze dwukrotnie.

Odejście od postanowień Statutu odbyło się za powszechnym przyzwoleniem i zgodnie ze zdrowym rozsądkiem. Rzecz dotyczyła uchwały o nadaniu godności członka honorowego SBP. Uchwałę w wyniku której członkami honorowymi zostali: **Janina Cygańska** (Warszawa), **Maria Dempowska** (Warszawa), **Izabela Nagórska** (Łódź), **Ewa Pawlikowska** (Warszawa), **Stanisław Siadkowski** (Szczecin), **Alojzy Tujakowski** (Toruń) i **Zofia Wieczorek** (Poznań), przyjęto przez akklamację zamiast w głosowaniu tajnym. Nie udało się natomiast ustalić, kto na zjeździe w 1981 r. wpadł na pomysł, aby tytuł członka honorowego nadawać w wyniku wyborów tajnych, a w dodatku kwalifikowaną większością 2/3 głosów oraz jakim cudem ten zapis przeszedł.

Krytyczne oceny zjazdu warszawskiego z r. 1981 były zresztą w Toruniu formułowane kilkakrotnie. W sprawozdaniu sekretarza generalnego, który delegatom przedłożyła **Władysława Wasilewska**, znalazły się słowa o zwycięstwie emocji nad rozsądkiem i nieprzemyślanych decyzjach rzutuujących na pracę władz SPB w całej kadencji. Ponieważ w 50-stronicowym sprawozdaniu delegaci otrzymali szczegółowy katalog wszystkich przedsięwzięć, sukcesów i niepowodzeń Stowarzyszenia, **Władysława Wasilewska** w swojej wypowiedzi ograniczyła się do kilku uzupełnień. Zwróciła m.in. uwagę na istotną rolę Ministerstwa Kultury i Sztuki jako głównego współpartnera Stowarzyszenia, wyraziła przekonanie, że mimo wielu mniej lub bardziej obiektywnych przeciwności SBP działa i umacnia się, realizując wiele oczekiwań ważnych dla środowiska.

Skarbnik ustępującego Zarządu, **Jan Marciniak**, w komentarzu do przedłożonego sprawozdania z działalności finansowej podkreślił m.in., że bilans za poszczególne lata zamyka się korzystnymi aktywami. Widoczne są uchybienia w zbieraniu składek. Główną pozycją w dochodach SBP jest produkcja wydawnicza, która jednak — należy to dodać — ze względu na rekordowo niskie przydziały papieru ulega niebezpiecznemu ograniczeniu.

Z dużym zainteresowaniem oczekiwano na sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej. Tekst sprawozdania do ostatniej chwili był tajemniczy. GKR naradzała się jeszcze w przeddzień Zjazdu. Sprawozdanie odczytała przewodnicząca Komisji, **Hanna Zasadowa**.

GKR stwierdziła m.in., że nie osiągnięto celu integracji środowiska. Zmniejszyła się liczebność SBP, nie zdołano pozyskać członków z bibliotek szkolnych, nauko-

Wych, fachowych. Zarząd Główny kilkakrotnie przekroczył swoje statutowe uprawnienia, podejmując decyzje leżące w kompetencji krajowego zjazdu delegatów (wysokość składek) lub dopuszczając do głosowania osoby spoza określonego statutem gremium (uchwała w sprawie przystąpienia do PRON). Nie przestrzegano określonej w Statucie częstotliwości zebrań plenarnych, nie został w pełni rozwiązany problem łączności ZG z okręgami, niepokój budzi przeciągający się cykl wydawniczy książek i czasopism oraz wysoki stan remanentów niektórych pozycji (zbyt wysokie nakłady, zła informacja). Małe udziały składek członkowskich w działalności finansowej SBP, a informacje niektórych zarządów okręgów w sprawie składek są nieprecyzyjne.

Główna Komisja Rewizyjna podkreśliła jednocześnie, że ostatnia kadencja przypadła na niezwykle trudny okres w życiu społeczno-politycznym kraju. Operatywność Zarządu Głównego w drugiej połowie kadencji zwiększyła się. Częściej organizowano spotkania z przewodniczącymi okręgów, inspirowano zebrania plenarne w terenie, występowała większa regularność w ukazywaniu się komunikatu wewnątrzorganizacyjnego. Zwiększył się udział Stowarzyszenia w życiu politycznym kraju, powołano nowe ognia organizacyjne (Sekcja Szkół Bibliotekarskich, Komisja ds. Zawodu, Polski Komitet Współpracy z IFLA). GKR stwierdziła, że działalność Zarządu była w przeważającej większości zgodna ze Statutem, i postawiła wniosek o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi Głównemu w pełnym składzie. Wniosek przyjęto w drugim dniu obrad (przy 5 głosach wstrzymujących się).

Sprawozdanie Głównego Sądu Koleżeń- skiego odczytane przez przewodniczącą sądu, Krystynę Kruzskę, nie zawierało sensacji. Sąd Koleżeński SBP, w przeciwieństwie do innych sądów w Polsce, był bezrobotny. **Przez 4 lata nie wpłynęła żadna sprawa, nie zaszła więc potrzeba zwołania posiedzenia.** Czy oznacza to, że bibliotekarze mają bezkonfliktowe, anielskie usposobienie? Zdaniem Krystyny Kruzki przyczyn nieabsorbowania sądu koleżeń- skiego należy raczej upatrywać w niedoinformowaniu środowiska o istnieniu i zadaniach tego organu lub z niechęci wnoszenia swoich spraw na forum publiczne. Ustępująca przewodnicząca nie powiedziała, co zrobiła w celu doinformowania środowiska, zasugerowała natomiast przeprowadzenie odpowiednich badań, które pozwoliłyby stwierdzić, czy sąd koleżeński jest w ogóle potrzebny.

Pierwszy dzień obrad Zjazdu zamknęły (o godz. 17.15) trzy pierwsze głosy w dyskusji (główne wątki dyskusji postaram

się omówić dalej), a po kolacji uczestnicy Zjazdu spotkali się w Sali Mieszczańskiej toruńskiego Ratusza na uroczystości wręczenia odznaczeń państwowych i odznak organizacyjnych licznej grupie bibliotekarzy. Wręczono też po raz pierwszy Nagrodę Naukową im. Adama Łysakowskiego.

Drugi dzień od początku zapowiadał się interesująco. Przy śniadaniu, mimo wczesnej pory, panowało ożywienie. Stopień zintegrowania środowiska wyraźnie wzrósł. Obrady wznowiono o 8.30. Jan Burakowski omówił główne założenia projektu programu działania SBP na lata 1985—1989, formułującego szereg wytycznych i konkretnych zadań w sferze umocnienia sprawności organizacyjnej, problemów rozwoju zawodu, organizacji krajowej sieci biblioteczno-informacyjnej, polityki bibliotecznej i bazy materialnej bibliotek. Projekt — z niewielkimi poprawkami i uzupełnieniami — został przyjęty w trzecim dniu obrad. Nie jestem w stanie streścić tego dokumentu. Mam jednak nadzieję, że czasopisma bibliotekarskie opublikują go w całości, co zresztą było życzeniem delegatów.

Propozycje zmian w Statucie przedstawił Bolesław Howorka. Delegaci bez większych sprzeciwów wyrazili zgodę m.in. na zniesienie wszelkich ograniczeń związanych z liczebnością okręgów, dopuszczenie możliwości przeprowadzania w okręgach i kołach wyborów w głosowaniu jawnym, upoważnienie Zarządu Głównego do podejmowania decyzji w sprawie wysokości składek. Wbrew obawom Zespołu Statutowego nie domagano się kategorycznie, by przewodniczący okręgów wchodził „z urzędu” w skład Zarządu Głównego. Ostrą dyskusję wywołała natomiast propozycja, by członków zwyczajnych przyjmować do SBP na podstawie wniosku zarządu koła, co w praktyce oznaczałoby, że każdy członek Stowarzyszenia musi być „przypisany” do określonego koła. Jako konsekwencję tego zapisu zaproponowano, by w zjazdach okręgowych głos stanowiący mieli wyłącznie delegaci wybrani na walnych zebraniach kół. Przedstawiciele okręgów warszawskiego i katowickiego nazwali powyższe propozycje szkodliwymi próbami sformalizowania struktury Stowarzyszenia. Bolesław Howorka twierdził, że przeciwnie — w intencjach Komisji Statutowej leży wyłącznie chęć uaktywnienia kół i ich członków oraz umocnienia i udrożnienia struktury SBP. W głosowaniu zwyciężyło stanowisko Komisji Statutowej.

W czasie gdy przewodniczący udzielał głosu kolejnym mówcom w dyskusji plenarnej, Komisja Wyborcza ustalała kształt listy kandydatów do władz SBP. Listę uzupełniono później o kilka nazwisk zgłoszonych z sali.

Wybory na przewodniczącego ZG przeprowadzono jeszcze przed przerwą obiadową. Ponieważ na przewodniczącego zdecydował się kandydować tylko Stefan Kubów, zgodnie z regulaminem postanowiono przeprowadzić głosowanie tajne na jednego kandydata, przy czym o jego wyborze miał zdecydować fakt uzyskania większości głosów. Wrzuciwszy karty wyborcze do urn, delegaci udali się na obiad, a Komisja Skrutacyjna przystąpiła do podliczania głosów. Przy niektórych stolikach w hotelu Helios nieoficjalne wyniki były już znane podczas drugiego dania. Oficjalnie ogłoszono je beżpośrednio po przerwie. Stefan Kubów uzyskał 151 ważnych głosów na 164 oddane i tym samym ponownie został przewodniczącym Zarządu Głównego SBP. Dziękując za tak wymowny dowód zaufania podkreślił, że wynik wyborów traktuje jako wyraz poparcia dla linii wybranej przez Zarząd Główny w poprzedniej kadencji.

Na wyniki wyborów Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego delegaci musieli poczekać do trzeciego dnia zjazdu.

Drugi dzień obrad zakończył się o 17.00. Piętnaście minut później delegaci spotkali się w Książnicy Miejskiej, by uczestniczyć w uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej Zygmunta Mocarskiego, bibliotekarza, historyka książki, bibliofila, dyrektora Książnicy w latach 1923—1939 współzałożyciela Towarzystwa Bibliofilów Polskich, działacza Związku Bibliotekarzy Polskich.

Wieczorem w przyjemnym chłodzie starych murów Ratusza odbyło się spotkanie bibliotekarzy z przedstawicielami centralną i lokalnych władz partyjnych i państwowych, połączone z kolacją przy tzw. angielskim stole.

15 maja ostatni dzień obrad. Punktualnie o 8.30 Prezydium Zjazdu złożyło życzenia imienninowe wszystkim obecnym na sali Zofiom, po czym przystąpiono do realizacji porządku obrad. Ostatnie głosy w dyskusji, ostatnie uwagi kierowane pod adresem Komisji Wnioskowej. Nie zabrakło też krótkiej relacji z odbywającego się równoległe ze Zjazdem SBP (termin Zjazdu był ustalony wcześniej) XIX Plenum KC PZPR poświęconego inteligencji. Relację złożył uczestnik plenum, przewodniczący Ogólnopolskiego Zespołu Partyjnego Bibliotekarzy, a jednocześnie delegat okręgu szczecińskiego, Stanisław Krzywicki. Nie był natomiast na plenum, ale za to przez trzy dni przysłuchiwał się obradom Zjazdu SBP Kazimierz Molek, zastępca kierownika Wydziału Kultury KC PZPR, który w swoim wystąpieniu wysoko ocenił przebieg i dorobek Zjazdu, zadeklarował w imieniu Wydziału Kultu-

ry KC PZPR pomoc dla wysiłków Stowarzyszenia i całego środowiska bibliotekarskiego w kwestii poprawy rangi zawodu bibliotekarza i warunków pozwalających na skuteczne wykonywanie tej profesji. Zwrócił uwagę na potrzebę integracji środowiska.

Kilka zdań o zjazdowej dyskusji, przynajmniej o głównych jej wątkach. W dyskusji wzięło udział 31 osób (nie licząc krótkich „głosów z sali”). Wbrew przewidywaniom malkontentów dyskusji zjazdowej nie zdominowały ani sprawy bibliotek publicznych, z których wywodziła się większość delegatów, ani sprawy placowe. Ktoś powiedział, że Zjazd był zbiorowym namysłem nad stanem i perspektywami polskiego bibliotekarstwa. Słowa te mogą się wydawać nieco patetyczne, ale trafnie oddają atmosferę obrad. Zdecydowana większość delegatów nie przjechała do Torunia by ponarzekać, nabiadolić, policytować się, kto ma najcięższą pracę, a kto najmniej zarabia. Na sali dominowały głosy konstruktywne, rzeczowe, realistycznie oceniające potrzeby i możliwości. Zjazd nie zajmował się drobiazzami skoncentrował się na sprawach zasadniczych dla całego bibliotekarstwa, poszczególnych sieci, samego Stowarzyszenia.

Tematem wiodącym była niewątpliwie polityka biblioteczna państwa, a ściślej — jej brak. Mówiono o tym — w różnych kontekstach — wielokrotnie. Wskazywano, że brak centralnego ośrodka nadzoru i koordynacji polityki biblioteczno-informacyjnej prowadzi do postępującej dezintegracji środowiska, do rozdrobnienia resortowego, przy czym każdy resort realizuje odrębną politykę kierując się własną optyką widzenia potrzeb i możliwości, własnymi interesami. Ożywiona była dyskusja nt. obowiązków i uprawnień Ministerstwa Kultury i Sztuki jako ustawowego koordynatora ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Padały nawet głosy, że resort nie poczuwa się do odpowiedzialności za kształt polityki bibliotecznej, jej realizację oraz że w związku z tym, w dużej mierze ponosi odpowiedzialność za dezintegrację środowiska. Postulowano wzmocnienie kadrowe Departamentu Bibliotek, nadanie Państwowej Radzie Bibliotecznej określonego zakresu niezależności w strukturze MKiS, utworzenie Rady Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych. Wielu mówców postulowało powołanie ponadresortowego organu — wyposażonego w odpowiednie środki i kompetencje — który kształtowałby politykę biblioteczną państw i nadzorował jej realizację w poszczególnych sieciach.

Natomiast przedstawiciele resortu kultury i sztuki zwrócili m. in. uwagę na zahamowanie w ostatnich latach spadku

produkcji wydawniczej, powstrzymanie — poprzez kilkakrotne regulacje płac — „ucieczek” bibliotekarzy z zawodu, nienotowany od lat sześćdziesiątych przyrost placówek w sieci bibliotek publicznych, oddanie do dyspozycji bibliotek środków finansowych w bezprecedensowej wysokości, co pozwoliło na rekordowe zakupy (w r. 1984 — 7,5 mln tomów kosztem 1 mld zł). Dyrektor Departamentu Bibliotek, Janusz Nowicki, poinformował też o przygotowanym przez MKiS harmonogramie realizacji dokumentu Komisji Kultury KC PZPR — *Stan i kierunki rozwoju bibliotek w Polsce*. Harmonogram ten obejmuje prace nad projektem zaktualizowanego programu rozwoju bibliotekarstwa oraz nowelizacją ustawy o bibliotekach.

Delegaci z troską wypowiadali się na temat spadku prestiżu zawodu bibliotekarza, niepokojącej fluktuacji kadry, kłopotów z zaopatrzeniem. Postulowano reaktywowanie „Dnia Bibliotekarza”, wskazywano na konieczność zapewnienia udziału środowiska w profilowaniu produkcji wydawniczej, zwłaszcza w zakresie wznowień, zobowiązano nowe władze SBP do wypracowania stanowiska na temat pragmatyki zawodu bibliotekarza oraz zorganizowania w roku 40-lecia Dekretu o bibliotekach IX Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

Na tle ogólnej sytuacji bibliotekarstwa wskazywano na zasadnicze problemy poszczególnych sieci. Wśród problemów bibliotek szkół wyższych na pierwszym miejscu wymieniono drastyczne obniżenie się wartości informacyjnej księgozbiorów. Przyczyny — fatalny stan magazynów i złe warunki przechowywania zbiorów oraz brak środków dewizowych na zakup czasopism naukowych. Sprawa stanu budownictwa bibliotecznego, szczególnie w odniesieniu do bibliotek szkół wyższych, znalazła zresztą odbicie w odrębnej uchwale Zjazdu.

Przedstawiciele bibliotek zakładowych domagali się uregulowania statusu zawodowego pracowników swojej sieci. Postulowali opracowanie przez MKiS wytycznych do działalności bibliotek zakładowych oraz zobligowanie resortów do uoowszechnienia ich w podległych zakładach. Z niepokojem wyrażano się o sposobie finansowania działalności bibliotecznego z funduszu socialnego oraz zaopatrzeniu bibliotek zakładowych.

Zadania bibliotek wojskowych oraz sytuację w tej sieci przedstawił Szef Oddziału Oświaty Głównego Zarządu Politycznego Wojska Polskiego, kmdr Stanisław Wrzeszcz, deklarując pełną współpracę z SBP we wszystkich zamierzeniach mających na celu modernizację bibliotek, lepsze zaspokajanie potrzeb ideowych,

poznawczych i kulturowych społeczeństwa. Uzupełnieniem tej wypowiedzi było wystąpienie szefa Centralnego Ośrodka Naukowej Informacji Wojskowej, a jednocześnie delegata z Warszawy, płk Stefana Dąbrowskiego, który omawiając problemy wojskowej informacji naukowej zwrócił m.in. uwagę, że działalność informacyjna w resorcie obrony narodowej od początku tworzona była na bazie działalności bibliotecznego. Biblioteki wojskowe i wojskowa sieć informacji naukowej tworzą jednolity system gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów. Wydaje się, że podobna struktura działalności informacyjnej mile byłaby widziana również „w cywilu”. Świadczą o tym m.in. wypowiedzi mówiące o konieczności rozszerzenia funkcji informacyjnej całej sieci bibliotek publicznych, jak również wnioski o uwzględnienie bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych w systemie SINTO.

Ożywną dyskusję wywołała propozycja apelu do marszałka Sejmu w sprawie realizacji *Programu rozwoju bibliotek*. Przedstawiciel MKiS zwrócił uwagę, że Program został co prawda zaakceptowany przez resort, ale nigdy nie uzyskał rangi programu rządowego, a zatem nie na miejscu byłoby zgłaszanie interpelacji w tej sprawie, tym bardziej, że przygotowywana jest aktualizacja Programu. W innych głosach podkreślano, że powinna być dokonana jakaś ocena stanu realizacji i sposobu wykorzystania przez resort dokumentów programowych opracowanych dużym nakładem sił społecznych całego środowiska. Sprawę zostawiono do rozstrzygnięcia nowym władzom SBP. Niejako na marginesie dyskusji o interpelacji w Sejmie pojawiła się propozycja apelu do Ministra Kultury i Sztuki w sprawie stworzenia SBP dogodniejszych warunków pracy — lokal, przydziały papieru na produkcję wydawniczą.

Ze spraw wewnątrzorganizacyjnych silnie akcentowano konieczność rozbudowy szeregów członkowskich SBP. Zjazd odrębną uchwałą zaapelował do bibliotekarzy o powrót do organizacji. Podkreślano rolę Stowarzyszenia jako płaszczyzny integracji środowiska, wskazywano na konieczność wypracowywania środków zapewniających większą skuteczność działania organizacji, zwracano uwagę na rolę sekcji, komisji i zespołów problemowych w pracy Stowarzyszenia.

15 maja o godz. 13.00 zamknięto Krajowy Zjazd Delegatów SBP. Dyskusje i komentarze nie umilkły wraz z wyprowadzeniem Sztandaru Stowarzyszenia z sali obrad. Grupki uczestników Zjazdu tłocząc się w pociągach i autobusach PKS kontynuowały debatę, tyle że już bez regula-

minu, protokołu i w brzydszej pogodzie, bo w godzinach popołudniowych nad Toruniem zawisły ciężkie chmury, zrobiło się chłodno, zaczęło padać. Do dziś nie wiadomo, z kim dyrektor Dorożyński z Książnicy Miejskiej załatwiał pogodę na

Zjazd i dlaczego zapomniał, że delegaci chcieliby w słonecznej aurze wrócić do domów. Nie ulega wątpliwości, że było to jedyne niedociągnięcie organizacyjne toruńskiego zjazdu.

Skład Prezydium Krajowego Zjazdu Delegatów

Stanisław Czajka (Warszawa) — przewodniczący, Danuta Tomczyk (Radom) — sekretarz, Radosław Cybulski (Warszawa), Ryszard Dorożyński (Toruń), Stanisław Krzywicki (Szczecin) — członkowie.

SKŁAD KOMISJI ZJAZDOWYCH

Komisja Uchwał i Wniosków

Grzegorz Chmielewski (Zielona Góra), Marian Filipowski (Olsztyn), Andrzej Jopkiewicz (Warszawa), Tadeusz Matyjaszek (Słupsk), Danuta Przemieniecka (Koszalin), Elżbieta Solipiwo (Katowice), Zofia Stanisiz (Rzeszów), Roman Steczowicz (Warszawa), Wojciech Spaleniak (Poznań), Jan Wołosz (Warszawa).

Komisja Statutowa

Sylwin Beheicki (Częstochowa), Juliusz Bernard (Wrocław) Zdzisław Daraż (Rzeszów), Stefan Dąbrowski (Warszawa), Bolesław Howorka (Poznań), Tadeusz Zarzębski (Warszawa).

Komisja Mandatowa

Janina Dydowicz (Poznań), Karol Gostomski (Poznań), Ewa Grzesiak (Kalisz), Małgorzata Kłossowska (Warszawa), Maria Wasik (Zielona Góra).

Komisja Wyborcza

Maria Bryczyńska (Warszawa), Barbara Drewniewska (Warszawa), Danuta Koniczna (Olsztyn), Artur Lenczowski (Kalisz), Zofia Płatkiewicz (Poznań), Sylwester Puchalski (Płock), Zofia Rogowska (Tarnów), Józef Zajac (Kraków).

Komisja Skrutacyjna

Joanna Brancewicz (Koszalin), Maria Branicka (Włocławek), Lech Hejman (Kolin), Janina Huppenthal (Toruń), Irena Kasperowicz (Bydgoszcz), Teresa Maj (Krono), Lidia Milewska (Szczecin), Jolanta Pochodowicz-Maj (Białystok), Renata Szeliga (Przemyśl), Antoni Taczanowski (Gorzów Wlkp.).

Podczas kampanii sprawozdawczo-wyborczej w 48 okręgach SBP wybrano 181 delegatów.

Sredni wiek delegata — 45 lat (najmłodszy 28 lat, najstarszy 65).

Sredni staż pracy w zawodzie bibliotekarskim — 21,7 lat (najkrótszy 2 lata, najdłuższy 42 lata).

Sredni staż członkowski w SBP — 18 lat (najkrótszy 1 rok, najdłuższy 39 lat).

Wykształcenie delegatów: 89,5 proc. wyższe (w tym 53 proc. wyższe bibliotekarskie) pozostali niepełne wyższe, na poziomie studium bibliotekarskiego, średnie.

78 proc. delegatów pełni funkcje w SBP co najmniej na szczeblu władz okręgowych.

W zjeździe uczestniczyło 166 delegatów i 1 członek honorowy SBP (91 proc. ogółu uprawnionych do głosowania), członkowie ustępujących władz, przewodniczący sekcji i komisji ZG, przewodniczący zarządów okręgów. Wśród gości znaleźli się m. in.: przedstawiciele KC PZPR z zastępcą kierownika Wydziału Kultury i Sztuki, Kazimierzem Molkiem, kierownik Wydziału Polityki Społecznej CK SD, Małgorzata Bednarowicz, zastępca kierownika Wydziału Kultury NK ZSL, Stanisław Adamczyk, członek Prezydium RK PRON, członek Prezydium OPZZ, przewodniczący Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki — Janusz Budkiewicz, sekretarz Naro-

Foto Archiwum

dowej Rady Kultury — Tadeusz Sawic, przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Sztuki z wiceministrem, przewodniczącym Państwowej Rady Bibliotecznej, Edwardem Gołbiewskim oraz dyrektorem Departamentu Bibliotek, Januszem Nowickim i dyrektorem Departamentu Kadr i Szkolenia Józefem Prusiem, wicedyrektor Departamentu Studiów i Badań Uniwersyteckich, Ekonomicznych i Pedagogicznych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego — Józef Lepiech, wicedyrektor Departamentu Organizacji Badań i Informacji Pedagogicznej Ministerstwa Oświaty i Wychowania — Bogusław Cichy, szef Oddziału Oświaty Głównego Zarządu Politycznego Wojska Polskiego — kom. Stanisław Wrzeszcz, zastępca dyrektora generalnego CINTe — Zdzisław Bobiatyński, przewodniczący Stowarzyszenia Księgarzy Polskich — Tadeusz Hussak, wiceprezes Związku Literatów Polskich — Jan Meysztowicz, wiceprezes Towarzystwa Przyjaciół Książki — Roman Tomaszewski.

Polityczne i administracyjne władze województwa toruńskiego i miasta Torunia reprezentowali m.in.: sekretarz KW PZPR — Józef Szymański, przewodniczący WK SD — Henryk Moszczak, wiceprezes WK ZSL — Tadeusz Kasiorski, przewodniczący WR PRON — Sławomir Targowski, wicewojewoda toruński — pik Piotr Pęc, wiceprezydent Torunia — Janusz Stefański.

Życzenia dla Zjazdu przesłali: sekretarz KC PZPR — Waldemar Swirgoń, przewodniczący RK PRON — Jan Dobraczyński, sekretarz Rady Państwa — Jerzy Szymanek, przewodniczący Narodowej Rady Kultury — prof. Bogdan Suchodolski, członkowie honorowi SBP, organizacje społeczne.

Zjazd ponownie wybrał na **przewodniczącego Zarządu Głównego SBP** dr. Stefana Kubowa.

25-osobowy **Zarząd Główny**, który na pierwszym posiedzeniu ukonstytuował się następująco:

Józef Lewicki (Warszawa) — I wiceprzewodniczący.

Zofia Płatkiewicz (Poznań), Jan Wołosz (Warszawa) — wiceprzewodniczący,

Andrzej Jopkiewicz (Warszawa) — sekretarz generalny,

Krystyna Rohozińska (Wrocław) — zastępca sekretarza generalnego,
Jan Marciniak (Płock) — skarbnik,
Ewa Grzesiak (Kalisz) — zastępca skarbnika,
Andrzej Kempa (Łódź) — przewodniczący Komisji Współpracy z Okręgami,

Stanisław Badoń (Poznań), Sylwin Behcicki (Częstochowa), Juliusz Bernard (Wrocław), Małgorzata Broll (Katowice), Grzegorz Chmielewski (Zielona Góra), Franciszek Czajkowski (Toruń), Stefan Dąbrowski (Warszawa), Wanda Dziadkiewicz (Katowice), Marian Filipkowski (Olsztyn), Jerzy Gajewski (Lublin), Bolesław Howorka (Poznań), Marianna Łochowska (Białystok), Grzegorz Michałowski (Biała Podlaska), Danuta Przemieniecka (Koszalin), Irena Suszko-Sobina (Gdańsk), Józef Szulikowski (Radom), Józef Zajac (Kraków) — członkowie.

7-osobową Główną Komisję Rewizyjną, która ukonstytuowała się w sposób następujący:

Barbara Drewniewska (Warszawa) — przewodnicząca,
Tadeusz Matyjaszek (Słupsk) — zastępca przewodniczącego,
Małgorzata Kłossowska (Warszawa) — sekretarz,
Maria Bochen (Piła), Janina Dydowicz (Poznań), Teresa Jarzabek (Opole), Danuta Tomczyk (Radom) — członkowie.

2 zastępców członków Głównej Komisji Rewizyjnej:

Marię Kaldowską (Kielce), Bożenę Jacob (Gdańsk).

5-osobowy Główny Sąd Koleżeński, który ukonstytuował się w sposób następujący:

Władysława Wasilewska (Warszawa) — przewodnicząca,

Stanisław Siadkowski (Szczecin) — zastępca przewodniczącego,

Ryszard Bania (Lublin) — sekretarz,

Zofia Rogowska (Tarnów), Barbara Ochranowicz (Olsztyn) — członkowie.

Wykaz osób odznaczonych z okazji Krajowego Zjazdu Delegatów

KRZYŻ KOMANDORSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Jan Baumgart, Józef Lewicki.

KRZYŻ OFICERSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Stanisław Badoń.

KRZYŻ KAWALERSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Zbigniew Daszkowski, Regina Hancko, Halina Pabisz, Jolanta Pochodowicz-Maj,
Anna Romańska, Janina Szklarek.

ZŁOTY KRZYŻ ZASŁUGI

Teresa Badziewska, Franciszek Czajkowski, Ludmiła Gut, Aleksandra Kwiecińska, Barbara Ochranowicz.

SREBRNY KRZYŻ ZASŁUGI

Halina Dusińska, Bogdan Henning, Irena Kisielewska, Elżbieta Jastrzębska, Atomira Kubisa, Anna Malejka, Marianna Pszczelińska, Hanna Sulejko, Małgorzata Unfal, Maria Urbańska, Celina Witkowska.

BRAZOWY KRZYŻ ZASŁUGI

Halina Erdman, Teresa Janiszewska, Aleksandra Solarska, Leokadia Słubowska.

MEDAL 40-LECIA POLSKI LUDOWEJ

Jan Burakowski, Grzegorz Chmielewski, Anna Czekaiewska-Jędrusik, Maria Dyba-czewska, Leokadia Dylewska, Alicja Halpern, Bogusława Jaciów, Aniela Krzoska, Krystyna Kubala, Maria Majchrzak, Helena Minkiewicz, Adam Muszyński, Bernard Olejniczak, Anna Paluch, Józef Podgóreczny, Maria Prokopowicz, Zofia Rodziewicz, Danuta Sępniowska, Barbara Wankowska, Wanda Wysokowicz, Anna Żalik, Wiesława Żukowska.

HONOROWA ODZNAKA SBP

Jan Aleksyiński, Maria Bochan, Zdzisława Borowska, Czesław Burdziński, Ireneusz Chmurzyński, Krystyna Czepuikowska, Stefan Dąbrowski, Ryszard Dorożyński, Mieczysława Dymna, Zygfryd Gardzielewski, Mieczysław Grabaszewski, Janina Huppenthal, Jadwiga Jażdżewska, Maria Kaldowska, Jadwiga Kolosowska, Genowefa Janina Kostyrko, Krystyna Kozak, Zofia Kwaśniewska, Lidia Lisak, Teresa Łuba, Kryspin Maliński, Jadwiga Małysz, Stanisława Mroczkowska, Irena Paca, Józef Prus, Urszula Schiplack, Krystyna Sławińska, Emilia Skowronek, Zofia Sobaszekiewicz, Andrzej Spóz, Władysław Stefaniuk, Maria Szczuka, Józef Tymkiewicz, Wiesław Wcześny, Barbara Winnicka, Teresa Wojtych, Krystyna Wołoch, Stanisław Wrzeszcz.

Przed Krajowym Zjazdem Delegatów Zarząd Główny SBP po raz pierwszy przyznał Nagrodę Naukową im. Adama Łysakowskiego:

Za 1983 r.

Doc. dr hab. Zofii Gacy-Dąbrowskiej, autorce książki *Bibliotekarstwo II Rzeczypospolitej* — za wszechstronne badanie dziejów bibliotekarstwa polskiego w ważnym okresie jego rozwoju.

Za 1984 r.

Mgr Marii Lenartowicz, autorce książki *Przepisy katalogowania książek. Część I. Opis bibliograficzny* — za twórcze prace nad dostosowaniem międzynarodowych norm opisów książek do potrzeb bibliotek polskich.

Z okazji Zjazdu Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Książnica Miejska w Toruniu przygotowały specjalne bibliofilskie wydanie *Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi* ze wstępem Józefa Korpały.

Ponadto uczestnicy zjazdu otrzymali następujące publikacje:

Zygmunt Mocarski: *Stan badań polskiego drukarstwa*. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Książnica Miejska w Toruniu, 1985. (Bibliofilskie wydanie referatu Z. Mocarskiego przygotowanego na IV Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Warszawie w 1936 r., wraz z dedykacjami. Nota od wydawcy — Janina Huppenthal).

Czytelnictwo niewidomych, niedowidzących oraz osób starszych. Materiały pod redakcją Franciszka Czajkowskiego i Marii Skarzyńskiej. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Książnica Miejska w Toruniu, 1985.

Książnica Miejska im. M. Kopernika w Toruniu. Informator. Opracował Alojzy Tujakowski. Toruń, 1983.

Problemy szkolenia bibliotekarzy

Władysław MICHNAŁ
WiMBP Szczecin

Kształcenie i doksztalcenie bibliotekarzy na poziomie średnim w Szczecinie w latach 1953—1985

Problematyka zawodu bibliotekarskiego oraz kształcenia i doksztalcenia bibliotekarzy wiąże się bezpośrednio z realizacją funkcji społecznej książki i bibliotek. Stąd też jest ona obecna często w dyskusjach, publikacjach, a także postuluje się prowadzenie odpowiednich badań w tym kierunku. Warto przypomnieć dyskusje, jakie toczyły się na zjazdach bibliotekarzy w Zielonej Górze (1975 r.) i w Poznaniu (1980 r.), na forum Państwowej Rady Bibliotecznej i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, przy którym w 1984 r. utworzono Sekcję Szkół Bibliotekarskich. Wreszcie redakcje dwóch czasopism: „Bibliotekarza” (1981 nr 6) i „Przeglądu Bibliotecznego” (1983 z 2/3) zorganizowały specjalne forum dyskusyjne dotyczące form i metod kształcenia bibliotekarzy oraz jego lepszego dostosowania do potrzeb bibliotek.

W latach 1961—1962 z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej przeprowadzono ogólnopolskie badania nad skutecznością i przydatnością dotychczasowych form przygotowania zawodowego bibliotekarza.¹⁾ Badaniami objęto 15 tys. bibliotekarzy pracujących w bibliotekach publicznych, naukowych, fachowych i związkowych. W latach osiemdziesiątych wycinkowe badania nad skutecznością kształcenia w Policealnym Studium Bibliotekarskim Zaocznym podjęło Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie. Również SBP ma w planie przygotowanie bilansu potrzeb w dziedzinie kształcenia, opiniowanie programów nauczania, wnioskowanie w sprawach doskonalenia organizacji studiów i metodyki nauczania.

Literatura przedmiotu jest też dość obszerna. Opracowane przez Jadwigę Chruścińską zestawienie bibliograficzne (w wyborze) za lata 1945—1978, a dotyczące kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy na poziomie średnim w Polsce obejmujące 17 wydawnictw zwartych

oraz 63 artykuły.²⁾ Najwięcej publikacji dotyczących omawianej problematyki zawdzięczamy Stanisławowi Antoszczukowi (Instytut Książki i Czytelnictwa BN) i Romanie Łukaszeuwskiej (MKiS), niestety już nie żyjącym, oraz Krystynie Kuźmińskiej (MKiS). W ostatnich latach pojawiają się w tej sprawie nowe rozważania i nowe wnioski.³⁾ Na temat szczecińskiego ośrodka kształcenia bibliotekarzy napisano dotąd niewiele,⁴⁾ stąd też zaistniała konieczność dotarcia do źródeł archiwalnych zarówno w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie jak i w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie.⁵⁾

Przedmiotem niniejszego opracowania jest opisanie funkcjonowania ośrodka kształcenia i doksztalcenia bibliotekarzy istniejącego przy WiMBP w Szczecinie, który rekrutuje swoich słuchaczy z ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Pominięto więc system kształcenia zorganizowany przez władze oświatowe wyłącznie dla bibliotekarzy bibliotek szkolnych. Oprócz literatury przedmiotu, tu szczególnie cen-

ny okazał się maszynopis z lustracji Państwowego Ośrodka Korespondencyjnego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie opracowany w 1971 r. przez Stanisława Antoszcuka, wykorzystano następujące materiały źródłowe: sprawozdania z działalności Wojewódzkiego Punktu Konsultacyjnego POKKB,⁶⁾ protokoły egzaminacyjne, rejestry ewidencyjne kursantów, zestawienia tabelaryczne obrazujące wyniki nauczania w poszczególnych punktach konsultacyjnych, wypowiedzi pisemne dwóch byłych kierowników WPK w Szczecinie,⁷⁾ relacje ustne wykładawców,⁸⁾ wreszcie także pisemne wspomnienia niektórych uczestników kursów korespondencyjnych. Niestety, część danych statystycznych pochodzi z różnych źródeł, a dotycząca tych samych spraw różniła się między sobą. Trzeba więc było przeprowadzić szereg poszukiwań szczegółowych w celu rozwiania wątpliwości. Wszystkie te trudności wiązały się z oceną działalności Ośrodka prowadzącego kształcenie korespondencyjne (lata 1953—1974). Poczawszy od 1975 r. istnieje pełna i uporządkowana dokumentacja dotycząca kształcenia, a ponadto autorowi są te sprawy znane z autopsji.

Historia dotychczasowej działalności szczecińskiego ośrodka kształcenia bibliotekarzy dzieli się wyraźnie na dwa etapy, w których realizowano kolejno dwie odmienne formy kształcenia. Omówimy je w kolejności chronologicznej.

Kształcenie korespondencyjne (1953—1974)

W sytuacji Polski powojennej, kiedy w szybkim tempie zaczęły rozwijać się sieci bibliotek zwłaszcza publicznych, szkolnych i fachowych, uwidocznił się jaskrawo brak wykwalifikowanej kadry do pracy w powstających placówkach. Nadto brak było szkół przygotowujących do zawodu, nauczycieli i materiałów nauczania. Nieliczna kadra z przygotowaniem zawodowym zatrudniona była w dużych miastach. W tej sytuacji zorganizowanie kształcenia bibliotekarzy na dużą skalę stało się koniecznością. Tak poczawszy od roku 1953 zrodził się system korespondencyjnych kursów kwalifikacyjnych.

Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z dnia 7 sierpnia 1953 r. powołany został do życia Państwowy Zaoczny Kurs Bibliotekarski. W rok później utworzony został Kurs Korespondencyjny dla pracowników zatrudnionych w bibliotekach fachowych — (zarządzenie MKiS z 3 lipca 1954 r.). Dla obu tych instytucji ostateczną formą organizacyjną stał się powołany w 1955 r. Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy (zarządzenie nr 232 MKiS z 30 grudnia 1955 r.)

z siedzibą w Warszawie przy ul. K. Świerczewskiego 90. Już w latach pięćdziesiątych ukształtowały się trzy podstawowe profile kształcenia, którym odpowiadały określone kursy: P — dla pracowników publicznych bibliotek powszechnych, F — dla pracowników bibliotek fachowych i S — dla bibliotekarzy bibliotek szkolnych. Później zorganizowano jeszcze specjalistyczny kurs bibliograficzny (B).

Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy, kierowany przez mgr Kazimierza Maja, do końca 1974 r. zdołał wykształcić 15 tysięcy pracowników bibliotek. Tajemnicą tych sukcesów dydaktycznych polegała na tym, że całą swoją działalność terenową wiązał z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi, przy których utworzono punkty konsultacyjne, które z czasem przekształciły się w prawdziwe ośrodki dydaktyczne. Tak było i w przypadku Szczecina.

Punkt konsultacyjny w Szczecinie, jako jeden z pierwszych 13 punktów w Polsce⁹⁾ został zorganizowany już na jesieni 1953 r. i mieścił się w Bibliotece Głównej Szkoły Inżynierskiej przy ul. Pułaskiego 10. Organizatorem Punktu był Wojewódzki Oddział Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, a jego społecznym kierownikiem — Stanisław Siadkowski. W skład zespołu pedagogicznego Punktu Konsultacyjnego wchodził przede wszystkim bibliotekarze zatrudnieni w tejże Bibliotece.¹⁰⁾ Na pierwszy kurs zapisało się tylko 36 osób zatrudnionych w różnych typach bibliotek. Nabór na kurs drugi „P” był już bardzo liczny (127 osób) podobnie jak i na następne, a to dzięki informacjom przekazywanym poprzez prasę i samych bibliotekarzy.

W 1955 r. Punkt Konsultacyjny przeniesiono do Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, która przejęła pełną odpowiedzialność za kształcenie bibliotekarzy w całym województwie. Aczkolwiek główna siedziba Biblioteki przy ul. Dworcowej 8 była adresem Wojewódzkiego Punktu Konsultacyjnego (taką nazwę przybrał po formalnym utworzeniu POKKB), to faktyczną jego siedzibą były początkowo pomieszczenia Biblioteki przy pl. F. Dzierżyńskiego 1, w których zespół pracowników pod kierunkiem dr. Stanisława Telegi zorganizował gabinet metodyczny, wyposażony w pomoce metodyczne i księgozbiór, w tym lekturę do poszczególnych przedmiotów. Tam odbywały się wykłady, seminaria i konsultacje.

W latach od 1955 do 1961 r. kierownikiem WPK był dr Stanisław Telega (wicedyrektor WiMBP). Funkcję sekretarza (w okresie od 1956 r. do marca 1965 r.) pełnił Jan Zarański (starszy wzytator Samodzielnego Referatu Bibliotek i Czy-

telnictwa Prezydium WRN, a od 1957 r. wicedyrektor WiMBP).

W 1963 r., po przebudowie i modernizacji głównych gmachów WiMBP, WPK został przeniesiony na stałe do lokalu Biblioteki przy ul. Podgórznej 15. W nowym pomieszczeniu gabinetu metodycznego uzyskano lepsze warunki nie tylko do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem aparatury i sprzętu audiowizualnego, ale także do urządzania stałych wystaw pomocy naukowych z zakresu bibliotekarstwa oraz do umieszczenia dobrze zaopatrzonej biblioteki podręcznej.

Wraz z odejściem z pracy w WiMBP dr S. Telegi, kierownikiem WPK został Tadeusz Biernacki — pełniący funkcję kierownika Okręgowego Ośrodka Informacji Technicznej i Ekonomicznej DOKP w Szczecinie. Punktem konsultacyjnym kierował w latach 1961—1968. Od 1 stycznia 1969 r. do końca grudnia 1974 r. kierownikiem WPK był dr Stanisław Badoń, dyrektor WiMBP. Należy jeszcze dodać, że od r. 1965 sekretarzem WPK była Klementyna Nowacka, wieloletnia kierowniczka Sekretariatu WiMBP.

Do pracy dydaktycznej z kursantami pozyskano dobrze przygotowanych i w większości doświadczonych już nauczycieli i bibliotekarzy — praktykantów.¹⁴⁾ Inni z przygotowaniem tylko teoretycznym, sami uczyli się pracy zawodowej i zdobywali doświadczenia pedagogiczne. Od chwili przejścia Punktu Konsultacyjnego przez WiMBP konsultacje prowadzili (w różnych okresach): Jan Zaraniski (wieloletni nauczyciel na Białostocczyźnie i założyciel pierwszej w kraju WBP w Szczecinie, w 1956 r. złożył egzamin z bibliotekarstwa przed Państwową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu, Jan Karakułski (nauczyciel — bibliotekarz), szczególnie zasłużony w rozwoju bibliotekarstwa powszechnego w woj. południowo-wschodnich, dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej i kierownik Sekcji Bibliotek i Czytelnictwa w Okręgowym Ośrodku Metodycznym w Szczecinie, dr Stanisław Telega (filolog), Tadeusz Biernacki (duże doświadczenie z zakresu pracy bibliotek fachowych), dr Stanisław Badoń (historyk i bibliotekoznawca, przez 19 lat pełnił funkcję dyrektora WiMBP w Szczecinie), Aleksandra Patynowa (wizytator Kuratorium Okręgu Szkolnego), mgr Stanisław Krzywicki (historyk z dużym doświadczeniem z pracy w instytucjach kultury, wicedyrektor a później dyrektor WiMBP), mgr Ewa Gos (bibliotekoznawca, kierownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego WiMBP).

Działalność organizacyjno-programowa Państwowego Ośrodka Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy jest dość

dokładnie przedstawiona w literaturze przedmiotu, toteż tutaj nadmienię tylko o niektórych jej aspektach.

POKKB działała na podstawie następujących aktów normatywnych: 1) Zarządzenia MKiS o powołaniu POKKB, 2) Satutu, 3) Regulaminu studiów, 4) Regulaminu Wojewódzkiego Punktu Konsultacyjnego, 5) Regulaminu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, 6) Instrukcji w sprawie praktyk.

Programy kształcenia, z upływem czasu, zmieniano i modyfikowano. Ostatecznie nauka obejmowała 8 przedmiotów: bibliotekarstwo, naukę o książce i bibliotece, bibliografię, informację naukowo-techniczną, metodykę pracy z czytelnikiem, wybrane zagadnienia z psychologii i pedagogiki, filozofię marksistowską i teorię rozwoju społecznego, literaturę piękną.

Kursy korespondencyjne służyły wszystkim sieciom bibliotek toteż dominowały zagadnienia ogólne bibliotekoznawcze z nastawianiem na formy pracy bibliotek publicznych, jako że z tej sieci bibliotek była zawsze najliczniejsza grupa słuchaczy. W kursach dla bibliotekarzy bibliotek szkolnych i fachowych uwzględniono również specyficzne formy organizacji i działalności tych bibliotek. Kursy trwały najpierw od 1 do 1,5 roku i dopiero w latach sześćdziesiątych zostały przedłużone do 2 lat. Nauka opierała się głównie na samokształceniu na podstawie materiału zawartego w rozprawianych podręcznikach oraz zalecanej lekturze książek i czasopism, na konsultacjach zbiorowych i indywidualnych oraz na praktyce. Kursanci byli zobowiązani napisać 6 prac pisemnych, odbyć praktykę (70 godzin) oraz zdać kolokwia i egzaminy. Uczestnikami kursów były osoby z wykształceniem od podstawowego do wyższego, z tym że w miarę organizacji kolejnych kursów poziom wykształcenia słuchaczy był wyższy, a z czasem w zasadzie nie przyjmowano już kandydatów bez wykształcenia średniego (chyba że na zasadzie wyjątku, jeśli nie ukończyli pełnej szkoły średniej). Adekwatnie do posiadanego wykształcenia ogólnego absolwenci kursów uzyskiwali wykształcenie bibliotekarskie średnie lub wyższe. Ten dualizm w nabywaniu uprawnień kwalifikacyjnych trwa. do 1970 r. Po tym okresie uzyskiwano kwalifikacje zawodowe na poziomie średnim.

W Szczecińskim Wojewódzkim Punkcie Konsultacyjnym organizowano przeciętnie dla słuchaczy każdego kursu 6 konsultacji zbiorowych. Pierwsza miała charakter wprowadzający, cztery — szkoleniowy i ostatnia — repetycyjny. Frekwencja na nich wynosiła od 60 do 90 proc. W każdy wtorek tygodnia w gabinecie meto-

dycznym WiMBP odbywały się konsultacje indywidualne. Korzystało z nich każdorazowo od 3 do 10 osób. Jednak w minimalnym stopniu uczęszczali na konsultacje pracownicy bibliotek terenowych, którym były one najbardziej potrzebne. Dla słuchaczy kursów „S” konsultacje indywidualne odbywały się także w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej. Oprócz tych programowych zajęć, WiMBP organizowała różne formy pomocy kursantom, jak seminaria, kilkudniowe kursy, ćwiczenia itp. Kursanci zwiedzali także takie zakłady jak Papiernię „Skolwin”, Szczecińskie Zakłady Graficzne, a także zapoznawali się z pracą różnych typów bibliotek.

Bardzo istotną rolę w zdobywaniu umiejętności zawodowych odgrywała praktyka przy dobrze zorganizowanych warsztatach pracy. Praktyki odbywały się w następujących bibliotekach: dla uczestników kursów „P” w WiMBP i PiMBP, dla kursantów „F” w Okręgowym Ośrodku Informacji Technicznej i Ekonomicznej DOKP oraz Bibliotece Głównej Politechniki Szczecińskiej, dla kursantów „S” — w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej i WiMBP. Nadto i inne biblioteki szczecińskich uczelni przyjmowały kursantów na praktyki. Pracownicy bibliotek publicznych mieli praktyki zorganizowane w ten sposób, że pracownicy bibliotek gromadzkich praktykowali 7 dni w powiatowych i miejskich bibliotekach publicznych i 3 dni w WiMBP. Natomiast pracownicy PiMBP oraz słuchacze ze Szczecina odbywali praktykę w WiMBP lub w którejś z bibliotek uczelnianych.

Odpad i odsiew na kursach był duży. Spowodowane one były głównie takimi czynnikami jak: niskie wykształcenie ogólne części słuchaczy, praca przypadkowa w bibliotekarstwie i w związku z tym częste zmiany zatrudnienia, ale także duża ilość materiału do opanowania i duże wymagania stawiane kursantom przez wykładowców i egzaminatorów.¹²⁾ Nieodzowną pomocą w uczeniu się były podręczniki i skrypty do poszczególnych przedmiotów wydawane przez POKKB. Słuchacze kursów otrzymywali najpierw komplety skryptów za darmo, a od 1962 roku wnosili niewielką opłatę 100 zł. Skrypty były rozprowadzane centralnie, a później przez poszczególne punkty konsultacyjne. Stanowiły one pomoc nie tylko w czasie nauki na kursie, ale także w pracy zawodowej.

W okresie 21-letniej działalności (od końca października 1953 r. do końca grudnia 1974 r.¹³⁾ w szczecińskim Wojewódzkim Punkcie Konsultacyjnym kwalifikacje zdobyło 691 absolwentów, przy czym 685 na kursach P, F i S oraz 6 na specjali-

stycznych kursach bibliograficznych (B) przeznaczonych w zasadzie dla pracowników z wykształceniem wyższym. Absolwenci stanowią 44,55 proc. wszystkich zapisanych na kursy.¹⁴⁾

Szczegółowe wykazy kursów słuchaczy, absolwentów oraz terminów rozpoczęcia i końca poszczególnych kursów¹⁵⁾ zamieszczono w kolejnych tabelach.

Kursy — P dla pracowników publicznych bibliotek powszechnych

Tabela 1

Nr kursu	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Zapisani słuchacze	Absolwenci
I	1954—01	1955—03	36	10
II	1956—03	1957—12	127	43
III	1959—04	1960—12	67	25
IV	1960—09	1962—03	94	38
V	1962—03	1963—12	87	46
VI	1963—07	1965—06	95	50*
VII	1965—02	1966—12	114	48
VIII	1966—02	1967—12	88	46
X	1967—02	1968—12	120	54
XI	1969—01	1970—12	87	54
IX	1971—01	1973—03	162	84
XII	1973—02	1974—12	110	70
Razem	=	=	1187	568

*) Od kursu VI-P biorą w nim udział również bibliotekarze bibliotek szkolnych.

Kursy — F dla pracowników bibliotek fachowych

Tabela 2

Nr kursu	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Zapisani słuchacze	Absolwenci
I	1955—06	1956—12	48	9
II	1955—09	1957—03	30	12
III	1956—10	1957—12	24	4
IV	1958—01	1959—05	65	16
V	1963—07	1964—11	32	16
VI	1963—09	1970—11	30	21
VII	1971—	1973—03	22	14
Razem	=	=	251	92

Kursy — S dla pracowników bibliotek szkolnych

Tabela 3

Nr kursu	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Zapisani słuchacze	Absolwenci
I	1960—09	1958—12	33	5
II	1959—04	1960—12	35	9
III	1957—09	1962—03	17	4
IA	1962—03	1963—12	14	7
Razem	=	=	99	25

Z powodu malejącej liczby słuchaczy zrezygnowano z dalszego prowadzenia odrębnych kursów, a bibliotekarzy bibliotek szkolnych zapisywano na kursy — P.

**Kursy — B, bibliograficzne
(słuchacze zdawali egzamin przed
Państwową Komisją Egzaminacyjną)**

Tabela 4

Nr kursu	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Zapisani słuchacze	Absolwenci
I	1958—10	1961—02	8	4
II	1963—01	1964—05	6	2
Razem	=	=	14	6

Należy jeszcze dodać, że w latach 1973 i 1974 WiMBP w Szczecinie prowadziła dla studentów WSP i uczniów czwartej klasy wybranego Liceum Ogólnokształcącego zajęcia fakultatywne, jako formę wstępnego przygotowania do zawodu bibliotekarskiego.

**Policealne Studium Bibliotekarskie
Zaoczne (1975—)**

Masowe korespondencyjne kształcenie bibliotekarzy odegrało bardzo ważną rolę w określonym etapie rozwoju bibliotekarstwa polskiego i jego ocena jest pozytywna. Taką też ocenę sformułowała Państwowa Rada Biblioteczna.¹⁰⁾ Jednak wraz ze wzrostem zadań bibliotek i wymogów w zakresie wiedzy i umiejętności bibliotekarzy ta forma zdobywania kwalifikacji przestała wystarczać. Zbyt rzadkie kontakty z wykładawcami i mała ilość ćwiczeń nie pozwalały na uzupełnienie wiedzy podręcznikowej, jej właściwe ugruntowanie i wyrobienie odpowiednich umiejętności. Wszystko to rzutowało na poziom przygotowania zawodowego absolwentów. Toteż w 1975 r. Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy został przekształcony w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy¹⁷⁾ z tą samą siedzibą. Kierownictwo Centrum objęła dr Kazimiera Ankułowiczowa. W kraju, w miejsce wojewódzkich punktów konsultacyjnych, powołano 15 filii. W dniu 1 lutego 1975 r. Filia CUKB została utworzona w Szczecinie przy Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej (ul. Podgórna 15).

Nowa instytucja kontynuowała dobre tradycje poprzedniej i utworzyła swoje filie (z małymi wyjątkami) w tych samych wielkomiejskich bibliotekach, które prowadziły kształcenie kursowe. Wskazywane już wzięci okazały się bowiem nadal korzystne i pożądane.

CUKB rozpoczęło od lutego 1975 r. (w 15 filiach i własnej siedzibie) kształcenie bibliotekarzy w Policealnym Studium Bibliotekarskim Zaocznym. Do studium przyjmowani są pracownicy bibliotek z co najmniej rocznym stażem pracy, wykształceniem średnim ogólnym i w wieku do 45 lat.

W okresie od lutego 1975 r. do końca stycznia 1984 r. nauka w studium trwała 3 semestry (półtora roku), w ciągu których słuchacze uczestniczyli w wykładach, ćwiczeniach i konsultacjach w wymiarze 312 godzin. W tym czasie wykonywali 11 prac pisemnych, kontrolnych i zdawali egzaminy semestralne ze wszystkich przedmiotów. Absolwenci PSBZ otrzymywali dyplomy dające im wykształcenie średnie bibliotekarskie. Według tego programu studium ukończyło 6 roczników słuchaczy.¹⁸⁾

Od lutego 1984 r. zgodnie z postulatami w sprawie ujednoczenia programu nauczania w różnych ośrodkach kształcenia bibliotekarzy w kraju, przedłużono cykl nauczania do dwóch lat (4 semestrów). Nowy program obejmuje 448 godzin zajęć dydaktycznych i następujące przedmioty: 1) podstawy nauk politycznych, 2) wybrane zagadnienia pedagogiki społecznej, 3) podstawy wiedzy o kulturze, 4) bibliotekarstwo, 5) nauka o książce i bibliotece, 6) informacja naukowa, 7) literatura, 8) czytelnictwo. Oprócz prac kontrolnych oraz egzaminów semestralnych i końcowych, po dwóch latach nauki słuchaczy obowiązuje egzamin z przygotowania zawodowego. Ten nowy program realizuje aktualnie siódmy rocznik słuchaczy studium. Absolwenci uzyskują kwalifikacje bibliotekarskie na poziomie studium z możliwością awansu (po odpowiednim stażu pracy) do stanowiska służbowego „starszego bibliotekarza”.

Wydaje się, że do pełnego przygotowania zawodowego brakuje absolwentom studium praktyki w dobrze pracujących bibliotekach (nowy program też jej nie przewiduje).

CUKB nie tylko opracowuje i aktualizuje programy nauczania, ale także wydaje tak potrzebne słuchaczom podręczniki, aktualizuje dla wykładowców „materiały nauczania”, organizuje dla nauczycieli poszczególnych przedmiotów konferencje metodyczne, dla kierowników filii — konferencje organizacyjne, hospituje zajęcia dydaktyczne w filiach, uczestniczy w programowaniu i realizacji różnych form doskonalenia zawodowego.¹⁹⁾

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie przywiązywała zawsze dużą wagę do problematyki kształcenia bibliotekarzy, podnoszenia ich kwalifikacji i aktualizacji wiedzy zawodowej.

Toteż powstała przy WiMBP Filia CUKB spotyka się z dużą przychylnością ze strony Dyrekcji Biblioteki w realizacji swoich zadań. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w dwóch salach wykładowych, przy czym jedna (gabinet metodyczny) jest dobrze wyposażona w sprzęt audiowizualny, księgozbiór i pomoce metodyczne. Wykładowcy i słuchacze korzystają z warsztatu całej Biblioteki, a przede wszystkim wykładowcy Filii są pracownikami WiMBP. Do pracy w Filii pozyskano wysoko wykwalifikowanych specjalistów, w dużym stażem pracy, pełniących odpowiedzialne funkcje w Bibliotece. Wszyscy mają wykształcenie wyższe, w tym jedna osoba tytuł doktora, a trzy osoby stanowisko kustosa dyplomowanego.²⁰ Kierownikiem Filii od jej powstania (z niewielką przerwą) jest dr Władysław Michnał, kierownik Działu Instrukcyjno-Methodycznego.²¹

Słuchacze Policealnego Studium Bibliotekarskiego Zaocznego w Szczecinie rekrutują się z bibliotek województw szczecińskiego i częściowo gorzowskiego. W okresie od lutego 1975 r. do końca stycznia 1984 r. średnie wykształcenie bibliotekarskie zdobyło 6 roczników słuchaczy. Ogółem do studium zapisało się 420 osób, a dyplomy wydano 265 absolwentom (61,3 proc.). Jak więc widzimy odpad i odsiew jest znacznie mniejszy niż na kursach korespondencyjnych.

W województwie szczecińskim mieszkało 213 absolwentów (80,4 proc.), w wojgorzowskim — 51 i koszalińskim — 1. Najwięcej absolwentów pracowało w bibliotekach publicznych — 173 (65 proc.) i kolejno w bibliotekach fachowych — 34 (13 proc.), naukowych — 27 (10 proc.), wojskowych — 10 (4 proc.), związkowych — 7 (3 proc.), szkolnych — 6 (2 proc.), pedagogicznych — 2 (0,7 proc.) i nie pracowało — 6 (2 proc.).

W lutym 1984 r. naukę wg nowego programu rozpoczął siódmy rocznik słuchaczy (72 osoby).

Policealne Studium Bibliotekarskie Zaoczne

Tabela 5

Rocznik słuchaczy	Data* rozpoczęcia	Data* zakończenia	Słuchacze	Absolwenci
I	1975.02.26	1978.02.15	82	51
II	1976.10.09	1979.06.15	84	51
III	1978.02.25	1976.06.15	66	38
IV	1979.09.22	1981.02.27	83	60
V	1981.02.15	1982.06.24	49	27
VI	1982.09.27	1984.01.27	56	38
Razem	=	=	420	265
VII	1984.02.20			

* Za datę rozpoczęcia studium przyjęto ter-

min pierwszych zajęć dydaktycznych, a zakończenia — dzień wręczenia dyplomów.

Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy zorganizowało też dokształcanie bibliotekarzy w formie rocznego Kwalifikacyjnego Kursu Bibliotekarskiego. Na kurs przyjmowani są wyróżniający się bibliotekarze, z co najmniej 5-letnim stażem pracy, którzy legitymują się świadectwem dojrzałości i posiadają średnie wykształcenie bibliotekarskie. Program nauczania obejmuje 4 przedmioty (180 godzin): bibliotekarstwo, informacja naukowa, książka i biblioteka w środowisku, literatura piękna. Słuchacze zdają egzaminy ze wszystkich przedmiotów objętych programem nauczania oraz piszą pracę dyplomową. Absolwenci KKB otrzymują zaświadczenie o ukończeniu kursu, które daje im wykształcenie na poziomie studium. Kursy te organizowane są w siedzibie CUKB oraz przemiennie w niektórych filiach. Jest to przejściowa forma dokształcania, gdyż realizowany obecnie program nauczania w studium bibliotekarskim daje absolwentom te same uprawnienia.

W szczecińskiej Filii CUKB zrealizowano trzy Kwalifikacyjne Kursy Bibliotekarskie w latach 1979/1980, 1980/1981 i 1984/1985. W pierwszych dwóch kursach uczestniczyli absolwenci POKKB, natomiast w trzecim — już absolwenci PSBZ.

Ogółem na wspomniane trzy kursy zapisało się 106 słuchaczy, a ukończyło je 81 osób (76,4 proc.). Najwięcej absolwentów rekrutowało się z bibliotek publicznych — 74 (91 proc.), z bibliotek naukowych — 6 i 1 osoba pracowała w bibliotece fachowej. W województwie szczecińskim pracowało 70 absolwentów (86 proc.) i w woj. gorzowskim — 11 (14 proc.). W naszym regionie nie odczuwa się już aktualnie zapotrzebowania na organizację dalszych tego typu kursów.

Kwalifikacyjny Kurs Bibliotekarski

Tabela 6

Nr kursu	Data rozpoczęcia	Data zakończenia	Słuchacze	Absolwenci
I	1979.10.20	1980.10.06	34	30
II	1980.10.18	1981.10.01	43	29
III	1984.10.02	1985.06.13	29	22
Razem	—	—	106	81

Podsumowując 32-letni okres działalności szczecińskiego ośrodka kształcenia bibliotekarzy należy stwierdzić, że ma on podstawowy udział w przygotowaniu zawodowym bibliotekarzy różnych sieci bibliotek, a zwłaszcza bibliotek publicznych województwa szczecińskiego. Kwalifikacje

zdoobyło łącznie 1 037 absolwentów kursów i studium. Wykształcona i odpowiednio przygotowana kadra decyduje o rezultatach pracy bibliotek w każdym środowisku społecznym. Jeśli województwo szczeecińskie od lat utrzymuje się w czołówce krajowej pod względem rozwoju czytelnictwa bibliotecznego to nie mała zasługa w tym tutaj przygotowanej kadry i jej odpowiednio ukierunkowanych aspiracji.

I wypada się zgodzić ze Stanisławem Antoszczukiem, który pisał: „Realizacja celów współczesnych bibliotek potrzebuje bibliotekarzy o wysokim poziomie umysłu i dużych walorach osobowości, o odpowiednim wykształceniu ogólnym i zawodowym, o szerokich zainteresowaniach społecznych i różnorodnych uzdolnieniach. Głównym czynnikiem zmian na lepsze jest wykształcenie”.

PRZYPISY

- 1 Stanisław Antoszczuk: *Z badań nad stanem kadr bibliotekarskich w Polsce*. Warszawa 1963.
- 2 Jadwiga Chruścińska: *Kształcenie i doskonalenie bibliotekarzy na poziomie średnim*. Zestawienie bibliograficzne za lata 1945—1978. [W:] *Z doświadczeń kształcenia bibliotekarzy*. Warszawa 1978, s. 57—64.
- 3 Patrz m.in.: Krystyna Kuźmińska: *Szkolenie i doskonalenie w zawodzie bibliotekarza*. VIII Zjazd Bibliotekarzy Polskich „Biblioteki dla wszystkich”. Poznań 1980, 34 s., maszyn. powiel.; K. Kuźmińska: *Policealne formy kształcenia bibliotekarzy*. Przegląd Biblioteczny 1983 R. 51 z. 2/3, s. 257—266; K. Kuźmińska: *Kształcenie i doskonalenie bibliotekarzy* [W:] *Biblioteki w Polsce*. Warszawa 1983, s. 95—104; Marian Walczak: *Problemy kształcenia pracowników dla bibliotek*. Bibliotekarz 1984 nr 9—10 s. 257—261.
- 4 Stanisław Badoń: *Kształcenie bibliotekarzy*. Bibliotekarz Zachodniopomorski 1963 R. 5 nr 1/2; Władysław Michnał: *Szkola w bibliotece*. [W:] *Z doświadczeń (...)* op. cit., s. 41—44.
- 5 CUKB przejęło archiwalia po byłym POKKB i obecnie materiały te są dopiero porządkowane.
- 6 Szczególnie przydatne okazało się sprawozdanie pt. „Działalność Wojewódzkiego Punktu Konsultacyjnego POKKB w Szczecinie w czasie od 1953 do 1970 roku” oprac. przez Jana Karakulskiego. Maszyn., archiwum CUKB.
- 7 Stanisław Badoń, Tadeusz Biernacki: *W trosce o poziom kształcenia bibliotekarzy* (1970). Maszyn. archiwum CUKB.
- 8 Ważnych informacji dostarczył wywiad przeprowadzony przeze mnie (1984-02-15) ze Stanisławem Siadkowskim, pierwszym społecznym kierownikiem Punktu Konsultacyjnego w Szczecinie.
- 9 W 1966 r. zakończono organizację punktów konsultacyjnych. Ostatecznie utworzono 19 punktów, w tym 17 wojewódzkich i 2 miejskie (w Warszawie i Łodzi).
- 10 Mgr Józef Czerni (kier.), mgr Krystyna Pomianowska, Stanisław Siadkowski, mgr Mieczysława Karczewska (dyr. Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Rolniczej).
- 11 Oto skład Poństwowej Komisji Egzaminacyjnej na I kursie „P” (1955 r.): przewodn. Jan Karakulski (dyr. Pedag. Biblioteki Wojew.), członkowie — mgr Józef Czerni (kier. Biblioteki Wyższej Szkoły Inżynierskiej), mgr Roman Habraszewski (wicedyr. Biblioteki Wyższej Szkoły Rolniczej), dr Stanisław Telega, Jan Zarański.
- 12 Oto fragment spisanych wspomnień Wiktorii Maksjan, byłej kier. Oddziału Dziecięcego WIMBP w Szczecinie, absolwentki kursu X-P. Archiwum CUKB.
„Po pierwszym spotkaniu wszystkich uczestników kursu z wykładawcami byłam przerażona, pomimo że już pół roku pracowałam w bibliotece i po wprowadzeniu przez instruktorkę zdawało się, że doskonale daję sobie radę. Prace, które miałam wykonać na kursie, łąść materiału do nauczania i dalekie jeszcze egzaminy straszły bardzo. Tymczasem dzięki miłej atmosferze stworzonej przez wykładawców, dzięki wykładom (...) strach minął”.
- 13 Ostatni egzamin poprawkowy na kursie XII-P w Szczecinie odbył się 21 grudnia 1974 r.
- 14 Szczegółowe charakterystyki słuchaczy i absolwentów kursów w poszczególnych punktach konsultacyjnych patrz: Stanisław Antoszczuk: *Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy w Warszawie w latach 1953—1970*. Rocznik Biblioteki Narodowej 1972 R. 8, s. 73—85.
- 15 Podane terminy były planowane centralnie, stąd w poszczególnych punktach konsultacyjnych mogły się one nieco różnić.
- 16 Władysław Michnał: *25 lat zaoczego kształcenia bibliotekarzy*. Bibliotekarz Zachodniopomorski 1978 nr 2—3.

- 17 Formalnie CUKB w Warszawie zostało powołane zarządzeniem nr 37 MKiS dopiero 1 stycznia 1976 r.
- 18 Obszerniejsze omówienie, patrz Kazimiera Ankułowiczowa: Zaoczne kształcenie bibliotekarzy w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy i byłym Państwowym Ośrodku Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy. [W:] Z doświadczeń...
- 19 Po przejściu na emeryturę dr Kazimierzy Ankułowiczowej (w czerwcu 1979 r.), sprawami merytorycznymi CUKB kieruje mgr Maria Ostaszewska, wicedyrektor (od grudnia 1979 r.). Dyrektorem CUKB w okresie od kwietnia 1979 r. do września 1984 r. był mgr Jan Gan.
- 20 Wykładowcy poszczególnych przedmiotów w PSBZ od chwili jego powstania: 1) podstawy nauk politycznych i 2) podstawy wiedzy o kulturze — St. Krzywicki, 3) bibliotekarstwo — E. Gos, A. Stachurska, aktualnie — J. Kowalczyk i M. Sliwka, 4) nauka o książce i biblioteka w środowisku (aktualnie przedmiot ten nosi nazwę — czytelnictwo) — W. Michnał, 6) literatura — J. Chomińska, I. Jaroniewska-Jasiulewicz, aktualnie — G. Karasińska-Fluks, 7) bibliografia — W. Nieznanowska, 8) informacja — L. Milewska (później oba te przedmioty połączone w jeden — informacja naukowa), 9) wybrane zagadnienia pedagogiki społecznej (przedmiot wprowadzony w 1984 r.) — St. Skarbiński.
- 21 Ze względu na prowadzenie przez W. Michnała zajęć dydaktycznych na WSP, kierownikiem Filii w okresie od 1979-09-01 do 1981-01-31 była mgr Alina Stachurska. Funkcję sekretarza pełniła do końca sierpnia 1977 r. Klementyna Nowacka, później Hanna Jakubiak i mgr Barbara Daniluk.

Maria BRYKCZYŃSKA

Seminarium polsko-angielskie nt.: EDUKACJI HISTORYCZNEJ MŁODYCH KADR BIBLIOTEKARSKICH

RADZIEJOWICE 20—22.05. 1985 r.

W dniach 20.05—22.05.1985 r. odbyło się w Radziejowicach k/Warszawy seminarium polsko-angielskie nt. edukacji historycznej w procesie akademickiego kształcenia bibliotekarzy.

Gospodarzem spotkania było Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, organizatorem merytorycznym Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego przy współudziale Instytutu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

Otwarcia Seminarium dokonał kol. Stefan Kubów — Przewodniczący ZG SBP witając gości zagranicznych: Iana Willi-sona z Biblioteki Brytyjskiej (British Library) w Londynie i Juljana Roberta z Biblioteki Uniwersyteckiej w Oxfordzie, będących przedstawicielami Stowarzyszenia Bibliotekarzy Angielskich (Library Association) oraz Russella Drury — Dyrektora Biblioteki British Council w War-

szawie i polskich uczestników konferencji — przedstawicieli ośrodków akademickich kształcenia bibliotekarzy z następujących uczelni — WSP z Bydgoszczy (kol. H. Dubowik), WSP Kielce (kol. K. Warda), Uniwersytet Śląski (kol. M. Pawłowiczowa), WSP Olsztyn (kol. J. Wróblewski), Uniwersytet Poznański (A. Walendowska-Garczarczyk), Uniwersytet w Toruniu (kol. I. Imańska), Uniwersytet

Wrocławski (kol. K. **Maleczyńska**), Uniwersytet Warszawski (kol. B. **Bieńkowska**, kol. H. **Hollender**), Uniwersytet UMCS Lublin (kol. M. **Juda**).

W spotkaniu polsko-angielskim uczestniczyli ponadto przedstawiciele bibliotek naukowych mających znaczące zbiory dawnych książek: Biblioteka Narodowa (kol. M. **Dąbrowski**), biblioteka Jagiellońska (kol. E. **Zwinogrodzka**), Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego (stali uczestnicy — kol. R. **Cybulski**, kol. M. M. **Biernacka**, oraz dojeżdżający na poszczególne spotkania — kol. T. **Komenderowa** i inni pracownicy Oddziałów Starych Druków BUW).

Z Biblioteki British Council w Warszawie w spotkaniu uczestniczyli: kol. I. **Lukijaniuk**, mgr A. **Dziubecki**, z Komisji Współpracy Zagranicznej SBP: kol. kol.: M. **Erykczyńska** i R. **Kozłowski**.

W pierwszym dniu zebrania obradom przewodniczyła prof. dr hab. B. **Bieńkowska** z IBIN Uniwersytetu Warszawskiego.

W swym wystąpieniu powitalnym Russell Drury — Dyrektor Biblioteki British Council w Warszawie ocenił obecne Seminarium jako jedną z najbardziej owocnych form współpracy Stowarzyszeń Bibliotekarskich Polski i Anglii.

Podkreślił znaczenie wizyty Sekretarza LA z Anglii — R. **Bowdena**, która to wizyta doprowadziła do podpisania umowy o współpracy pomiędzy obu organizacjami bibliotekarzy.

W przemówieniu inauguracyjnym obrady Seminarium prof. B. **Bieńkowska** podkreśliła znaczenie przedmiotów historycznych, jak np. historia bibliotek, historia książki w procesie akademickiego kształcenia bibliotekarzy.

Pierwszym prelegentem był Ian Willison z British Library (Biblioteki Brytyjskiej). Referat pt.: *Rola rękopisów i starodruków w bibliotekach angielskich. Przegląd problemów*. (The role of manuscripts and early printed books in British Libraries. An overview). W referacie podał charakterystykę zbiorów dokumentów w naukowych bibliotekach angielskich, następnie omówił wzrost zainteresowania dawnymi kolekcjami po II wojnie światowej, co doprowadziło w efekcie do utworzenia oddziałów starych druków w bibliotekach angielskich od 1960 r. Podkreślił znaczenie Towarzystwa Bibliograficznego (Bibliographical Society) dla badań nad dawną książką.

W ostatnich latach największym osiągnięciem w badaniach nad starodrukami jest zastosowanie techniki komputerowej do sporządzenia bibliografii retrospektywnych dawnych książek. W 1976 r. zapoczątkowano opracowanie tą metodą Rejestru Angielskich Wydawnictw XVIII w. (Eighteenth-Century (English) Short-Title

Catalogue — the ESIC). W 1982 r. zapoczątkowano stosowanie metod komputerowych dla redagowania Centralnego Katalogu Angielskich Rękopisów i Listów Literackich (Location Register of Twentieth century English Literary Manuscripts and Letters).

Dużym zdarzeniem dla organizacji badań nad dawną książką jest opublikowanie „*Informatora o zbiorach specjalnych w angielskich i irlandzkich bibliotekach*” (Directory of rare book and special Collections in the United Kingdom and the Republic of Ireland).

Prelegent stwierdził dalej, że wykłady związane z historią książki zostały zapoczątkowane przez A. Esdaile'a z Biblioteki Brytyjskiej (British Museum Library) na Uniwersytecie Londyńskim (University College London) w ramach pierwszego Studium Bibliotekoznawstwa w okresie międzywojennym. Stały się one modelem wykładów z tej dyscypliny dla większości angielskich szkół bibliotekarskich w Anglii. W ostatniej dekadzie należy niestety zauważyć, że zmniejsza się liczba godzin na przedmioty historyczne kosztem zajęć z informacji naukowej i nowych technik w działalności biblioteczno-informacyjnej. Protesty Sekcji Rzadkich i Cennych Książek Angielskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy (Rare Books Group of the British Library Association) nie odniosły skutku. Obecnie w Anglii prowadzone są dyskusje nad reformą programu studiów bibliotekarskich, może więc w przyszłości sytuacja ta ulegnie korzystnym dla dawnych zbiorów zmianom.

Na zakończenie I. Willison podkreślił znaczenie współpracy międzynarodowej dla retrospektywnej rejestracji bibliograficznej, ochrony i konserwacji dawnych zbiorów, np. działania Sekcji Rzadkich i Cennych Książek w ramach IFLA. (IFLA Rare and Precious Books and Documents Section).

W dyskusji poruszono następujące zagadnienia: **Rejestracja druków polskich znajdujących się w zagranicznych bibliotekach** (kol. H. Dułowik, prof. B. **Bieńkowska**), **metody „komputerowej” rejestracji starodruków** (kol. T. **Komenderowa**), **ochronę starych druków podcaję dwdaktycznych** (kol. kol.: M. **Cubrzyńska**, M. **Pawłowiczowa**, A. **Walentowska-Garczareczyk**), **zatrudnianie w angielskich oddziałach zbiorów specjalnych absolwentów studiów bibliotekoznawczych** (kol. H. **Hollender**).

Wieczorem pierwszego dnia obrad odbył się wieczór towarzyski w uroczej scenarii sali kominowej pałacyku radziejowickiego.

W drugim dniu obrad Seminarium w godzinach porannych przewodniczył gość

zagraniczny — Ian Willison z Biblioteki Brytyjskiej (British Library). Na wstępie kontynuowano dyskusję z poprzedniego dnia, będącą wynikiem zainteresowania prelekcją I. Willisona. **Poruszono problemy dalszej współpracy pomiędzy angielskim a polskim stowarzyszeniem bibliotekarzy, program ochrony zbiorów obecnie lansowany w Bibliotece Brytyjskiej (Preservation Program — kol. R. Kozłowski).**

Następnie wygłosiła swój referat prof. K. Małczyńska z Instytutu Bibliekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego pt.: *Tradycje edukacji historycznej bibliotekarzy w Polsce*. Poruszyła w nim historię tworzenia się zawodu bibliotekarskiego w naszym kraju od pierwszych bibliotek, głównie klasztornych w okresie średniowiecza. Renesans przynosi wzrost księgozbiorów świeckich różnych rodzajów: biblioteki królewskie, rodowe, będące prototypem obecnych bibliotek naukowych. W tym okresie tytuł bibliotekarza jest częstą formą pewnego mecenatu królewskiego w stosunku do wybitnych uczonych.

Prelegentka przedstawiła również charakterystykę zbiorów bibliotecznych XIX w, szczególnie kolekcji bibliotek wyższych uczelni i licznie powstających w tym okresie bibliotek fundacyjnych, jak np. Ossolineum, Biblioteka Kórnicka i inne. Charakter tych zbiorów wymagał pogłębionej wiedzy historycznej od zatrudnionych bibliotekarzy. Podała sylwetki bibliotekarzy — historyków. Edukacja historyczna stała się jednym z istotnych elementów tradycji zawodu bibliotekarskiego, zwłaszcza przy dominującej roli bibliotek w zachowaniu tradycji narodowej i tożsamości kulturowej.

W dyskusji po referacie uczestniczyli: I. Willison, H. Hollender, B. Bieńkowska, K. Małczyńska, poruszane zagadnienia dotyczyły roli bibliotekarzy — historyków w dawnych bibliotekach.

Drugim referatem w tym dniu był referat prof. B. Bieńkowskiej pt. *Edukacja historyczna w programie studiów bibliekoznawczych w Polsce*.

Prof. B. Bieńkowska podała charakterystykę aktualnych koncepcji akademickiego kształcenia bibliotekarzy w Polsce uwypuklając rolę przedmiotów historycznych. Dyscypliny te mają za zadanie przygotowanie szerokich horyzontów poznawczych, przygotowują poczucie świadomości kadr bibliotekarskich.

Prelegentka wysunęła również kilka problemów do dyskusji w gronie uczestników seminarium jak problem granicy chronologicznej terminu „dawna książka” — tradycyjnie tym pojęciem określano druki do końca XVIII w, a prof. B. Bieńkowska proponuje rozszerzyć to pojęcie na piśmiennictwo XIX w ze względu na ko-

nieczność ochrony również tych kolekcji w zbiorach bibliotek naukowych. Wyszunęła także propozycję utworzenia specjalnych studiów podyplomowych, określonych mianem „*Studia nad dawną książką*”, które miałyby za zadanie przygotowania specjalistów do pracy w działach specjalnych, takich jak: starodruki, rękopisy.

W godzinach popołudniowych ożywioną dyskusję prowadził kol. Stefan Kubów — Przewodniczący ZG SBP. Omawiano następujące problemy: **systemy uniwersyteckiego kształcenia bibliotekarzy w Polsce i Anglii (R. Roberts), rolę studiów wyższych w przygotowaniu pracowników działów specjalnych (R. Roberts, M. Pawłowiczowa, prof. K. Małczyńska, doc. dr R. Cykułski, dr A. Wenda, kol. kol.: M. Dąbrowski, R. Kozłowski, E. Zwinogrodzka), pojęcie cenzury chronologicznej dla terminu „dawne zbiory” (prof. K. Małczyńska, R. Roberts, kol. kol.: M. Dąbrowski, R. Kozłowski, E. Zwinogrodzka), rolę SBP w organizacji kursów specjalistycznych dla pracowników działów specjalnych na przykładzie okręgu stołecznego SBP (kol. M. Brykczyńska).**

Na wniosek zebranych ostatnia część dyskusji drugiego dnia obrad wykroczyła poza problemy przedstawione w referatach a dotyczyła programu studiów bibliekoznawczych w Polsce. Wypowiedzi dotyczyły między innymi: znajomości języków obcych potrzebnych absolwentom studiów bibliekoznawczych, tematyki prac badawczych z księgoznawstwa, metod dydaktycznych w kształceniu z zakresu historii książki. Głos zabierali: kol. M. Brykczyńska, doc. dr R. Cybułski, doc. dr H. Dubowik, dr T. Komenderowa, kol. R. Kozłowski, dr A. Walendowska-Garczarczyk.

Dyskusję podsumował przewodniczący ZG SPB kol. S. Kubów przedstawiając następujące wnioski:

1. Co do granic chronologicznych pojęcia „dawna książka” (nie starodruk), wystąpiła różnica zdań między polskimi a brytyjskimi uczestnikami seminarium, a także wśród przedstawicieli strony polskiej. Uznano jednak, że również książka XIX-wieczna a nawet z pierwszej połowy bieżącego stulecia wymaga specjalnego obchodzenia się w pracy bibliotecznej.

2. Wystąpiły również różnice zdań w kwestii przygotowania absolwentów studiów bibliotekarskich do pracy ze zbiorami specjalnymi. Przeważała opinia, że nie są oni dostatecznie przygotowani do tego typu pracy i że są oni równie przydatni co absolwenci innych studiów humanistycznych, zwłaszcza filologii klasycznej i archiwistyki. Uznano również, że praca w zbiorach specjalnych wymaga pewnego

okresu praktyki i wobec tego nie należy uznawać programów studiów za złe.

3. Uczestnicy dyskusji na ogół zgadzali się co do celowości tworzenia studiów podyplomowych przygotowujących do pracy w zbiorach specjalnych, choć zarazem podkreślano znaczenie kształcenia przywzrostatowego, terminowania u wybitnych bibliotekarzy specjalistów.

4. W dyskusji nad rozmiarem programu edukacji historycznej studentów bibliotekoznawstwa w Uniwersytecie Warszawskim uznano, że przeznaczenie na ten cel ok. 1/6 objętości programu jest właściwą proporcją.

5. Znaczne rozbieżności zdań dotyczyły możliwości odpracowania przez studentów bibliotekoznawstwa w ostatnim stadium studiów 3 miesięcy w bibliotece. Wskazywano jednak głównie na trudności organizacyjne, nie podkreślano zaś wartości merytorycznych takiej pracy.

6. Zaproponowano bardziej intensywne i różnorodne prace nad przygotowaniem materiałów dydaktycznych do edukacji historycznej adeptów do zawodu bibliotekarskiego. Wskazano możliwość współpracy między specjalistami polskimi i brytyjskimi w tej dziedzinie.

7. Uczestnicy dyskusji zwrócili uwagę na potrzebę rozszerzenia kształcenia studentów bibliotekoznawstwa w dziedzinie konserwacji książki. Wysłunięto również wniosek w sprawie powołania w Polsce urzędu państwowego do spraw konserwacji książki.

8. Polscy uczestnicy seminarium podkreślili dodatkową wartość tej imprezy polegającą na stworzeniu możliwości wymiany poglądów między bibliotekarzami praktykami a kadrami kształcącą bibliotekarzy.

W ostatnim dniu seminarium — 22.05. br. obradom przewodniczył doc. dr R. Cybulski. Referat został wygłoszony przez gościa z Anglii A. Roberta z Biblioteki Uniwersyteckiej w Oxfordzie, pt.: „*Rola zbiorów specjalnych w bibliotece naukowej na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Oxfordzie.*” („The role of rare books and manuscripts in a research library the case of the University of Oxford”).

1. Stosowanie technik komputerowych do sporządzania retrospektywnych bibliografii i wykazów starodruków i rękopisów. Bibliotekarze angielscy mają już zapewne doświadczenia w tym zakresie, mogą je przekazać polskiemu kolegom, np. na planowanym na rok przyszły Seminarium nt. automatyzacji.

2. Porównanie programów kształcenia uniwersyteckiego bibliotekarzy. Gości angielskich zdumiewa bogactwo programu edukacji historycznej przyszłych polskich bibliotekarzy. Obecnie w Anglii są dyskusje dotyczące zmian programów szkolenia. Widać pewne zwiększone zainteresowanie badaniami z historii książki na Uniwersytecie w Oxford, Uniwersytecie Londyńskim. Sugestie polskie utworzenia studiów podyplomowych wydają się bardzo interesujące, jeśli chodzi o studia nad dawną

Prelegent przedstawił ogólną strukturę biblioteki uczelnianej w Oxfordzie, następnie scharakteryzował zbiory specjalne pochodzące często z darów, np. bogate kolekcje rękopisów staro-angielskiej literatury. W okresie Renesansu, do zbiorów Głównej Biblioteki noszącej nazwę Biblioteki Bodlejańskiej włączone zostały duże partie zbiorów rękopisów z rozwiązywanych wówczas na terenie Anglii klasztorów. Z czasem Biblioteka Bodlejańska stała się biblioteką uniwersalną, służącą zespołowi uczonych angielskich oraz specjalistów z innych krajów. W XIX w. Biblioteka Uniwersytecka w Oxford staje się jedną z bibliotek archiwizujących piśmiennictwo angielskie, specjalizuje się w nabywaniu książek rzadkich i cennych. Kolekcja inkunabułów licząca ok. 6 000 voluminów zawiera przykłady egzemplarzy pochodzących z każdej dawnej drukarni. Na bazie posiadanego zbioru robiono badania nad rozwojem nauki XV w. zgodnie ze specjalizacją uczelni.

Zbiory rękopisów Biblioteki są podstawą dla publikacji wydań krytycznych tekstów literackich literatury angielskiej. Są one również świadectwem rozwoju nauki, kultury w danej epoce.

W polityce gromadzenia zbiorów specjalnych Biblioteka w Oxfordzie współpracuje jedynie z Biblioteką Brytyjską.

Po referacie R. Roberta nastąpiła dyskusja, w której poruszono następujące problemy badania proveniencyjne i studia nad dedykacjami (kol. H. Dubowik z WSP w Bydgoszczy), zbiory ikonograficzne w bibliotekach angielskich (kol. R. Kozłowski z BN), rękopisy w kolekcji Biblioteki Bodlejańskiej (kol. H. Hollender z IBIN UW), badania nad tradycją humanistyczną i badania nad wpływami tradycji anglikańskiej w odniesieniu do badań nad historią druku, rola języka łacińskiego w kulturze angielskiej (prof. B. Bieńkowska).

W podsumowaniu seminarium, ze strony angielskiej I. Willison podziękował za serdeczne przyjęcie zgotowane przez bibliotekarzy polskich. Stwierdził, że Seminarium w Radziejowicach jest ważnym elementem współpracy polsko-angielskiej. Wyróżnił następujące problemy wspólnych działań:

książką. Wysunął sugestię zorganizowania spotkania polsko-angielskiego nt. konserwacji i ochrony zbiorów oraz wspólnego opracowania antologii tekstów (polsko-angielskiej) dotyczących historii książki.

Ze strony polskiej podsumowanie obrad zostało przedstawione przez prof. B. Bieńkowską. Wysunęła następujące wnioski:

1. Należy kontynuować specjalistyczne sympozja polsko-angielskie.
2. Konieczne jest rozwijanie dalszej współpracy międzynarodowej.
3. Kształcenie bibliotekarzy i problemy stosowania nowych technik należą do najważniejszych problemów współczesnego bibliotekarstwa. Także samo do problemów tych należy obecnie zaliczyć ochronę i konserwację zbiorów.
4. Pilnym zadaniem bibliotek i szkół bibliotekarskich jest wprowadzenie do potocznej świadomości bibliotekarskiej, wartości historycznej piśmiennictwa XIX w. Należy dbać o zapewnienie ochrony dla unikalnych wydawnictw, zabezpieczenie warsztatów badawczych.
5. Kształtowanie i pogłębianie kultury historycznej jest ważnym elementem edukacji historycznej bibliotekarzy.
6. Niezbędne jest rychle zorganizowanie kształcenia wysoko kwalifikowanych kadr dla zbiorów specjalnych naszych bibliotek (najlepiej na poziomie studiów podyplomowych).
7. Organizacja procesu kształcenia bibliotekarzy w zakresie edukacji historycznej wymaga bliższych niż dotychczas ustaleń i porozumień między ośrodkami kształcenia uniwersyteckiego bibliotekarzy a bibliotekami, np. w formie wspólnych, okresowych spotkań.
8. Zarówno poprawa efektywności kształcenia jak i problem ochrony zbiorów bibliotecznych wymagają zastosowania różnych technik dydaktycznych i specjalnych pomocy naukowych.

Uczestnicy spotkania wyrazili gorące podziękowania pod adresem Zarządu Głównego SBP oraz Komisji Współpracy z Zagranicą SBP za zorganizowanie tego interesującego, polsko-angielskiego spotkania.

W KRAJU EUROPIE

Serwis informacyjny

W dniach 3—4 października 1985 r. odbyła się w Gorzowie Wlkp. Ogólnopolska inauguracja roku kulturalnego i sezonu artystycznego 1985/86.

Wzięli w niej udział: Minister Kultury i Sztuki — Kazimierz Żygulski, Kierownik Wydziału Kultury KC PZPR — Witold Nawrocki, liczni przedstawiciele władz centralnych. W uroczystości uczestniczyli także I sekretarz KW PZPR — Florian Ratajczak oraz Wojewoda Gorzowski — Stanisław Nowak.

Goście zwiedzili placówki kultury na terenie Gorzowa i województwa — m.in. siedzibę Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz nowo otwartą Filię Zbiorów Audio-wizualnych WBP, a także biblioteki w Myśliborzu, Sulęcinie, Drezdenku, Międzychodzie, Międzyrzeczu i Choszcznie.

Istotne problemy gorzowskiego bibliotekarstwa zostały przedstawione przez dyrektora WBP — R. Wilmińskiego na spotkaniu prof. K. Żygulskiego i prof. W. Nawrockiego z pracownikami i działaczami kultury, które miało miejsce w nowej siedzibie Wojewódzkiego Domu Kultury.

Podczas głównej uroczystości, która odbyła się w tutejszym Teatrze im. J. Osterwy, 26 bibliotekarzy zostało uhonorowanych odznaczeniami państwowymi i odznakami resortowymi. Między innymi:

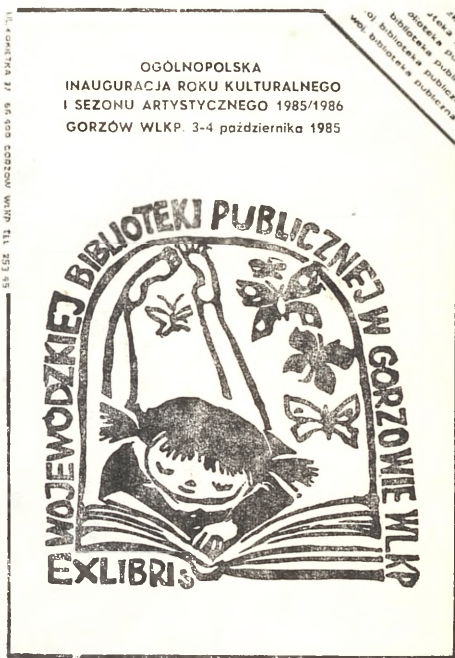
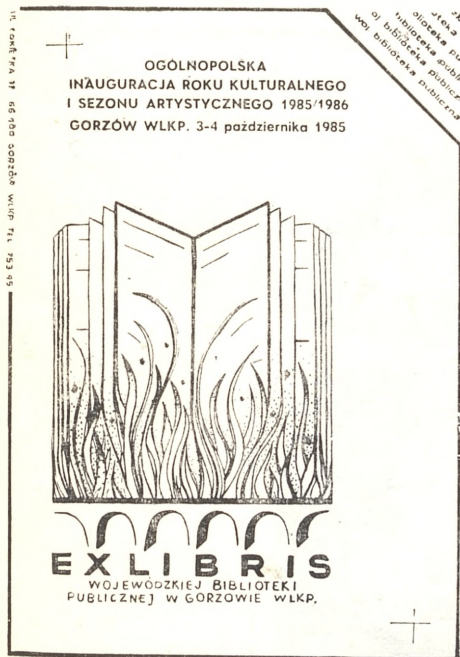
— **Złote Krzyże Zasługi** otrzymały: W. Izajasz (WBP Gorzów), W. Jaśnikowska (BPMiG Sulęcín), I. Koszyca (BPMiG Międzychód), W. Długolecka (BPMiG Choszczno — F. Sławęcín);

— **Srebrne Krzyże Zasługi** otrzymali: M. Pisklak (WBP Gorzów), I. Walter (WBP Gorzów), J. Tylman (BPMiG Dębno Lub.), J. Kamińska (BPMiG Strzelce Kraj.), H. Kaczmarek (BPMiG Międzychód), A. Taczanowski (BPMiG Międzychód), R. Wilimiński (WBP Gorzów).

— **Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki** otrzymała M. Horbanowicz (BPMiG Drezdenko — G. Gościm).

Ponadto, przyznano Medale 40-lecia PRL, Odznaki Zasłużony Działacz Kultury, Dyplomy Ministra Kultury i Sztuki.

L. Kotecka

W dniu 23 października 1985 r. odbyło się w Gorzowie Wlkp. podsumowanie Współzawodnictwa bibliotek województwa gorzowskiego o tytuł najlepszej placówki. Konkurs ogłoszono w ramach obchodów 40-lecia PRL oraz 40-lecia powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy, a organizatorami jego byli: Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzka Biblioteka Publiczna oraz Zarząd Okręgu SBP w Gorzowie Wlkp.

Współzawodnictwo przebiegało w okresie od kwietnia 1984 r. do lipca 1985 r., w pionie bibliotek miejskich, miejsko-gminnych, gminnych oraz filii bibliotecznych i obejmowało takie dziedziny pracy placówek jak: czytelnictwo, formy działalności oświatowej, obsługa punktów bibliotecznych, nadzór nad podległymi ogniwami sieci, a także dbałość o estetykę pomieszczeń.

Zwycięzcami konkursu są:

- wśród bibliotek miejskich i miejsko-gminnych
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Międzyrzeczu
- wśród filii bibliotecznych
Filia Biblioteczna w Bielsku (miasto i gmina Międzychód).

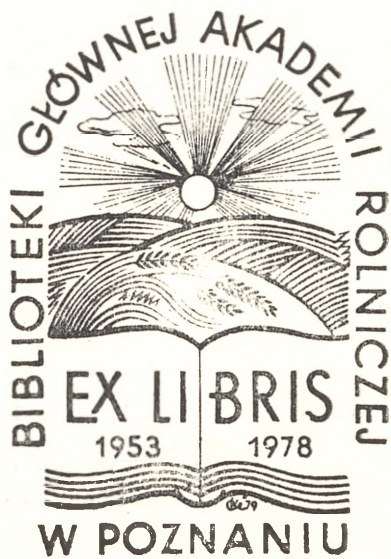
W kategorii bibliotek gminnych nagród nie przyznano.

Ogółem rozdzielono cenne nagrody rzeczowe w postaci kolorowych odbiorników TV, radioaparatów stereo, gramofonów, magnetofonów stereo i monofonicznych między 13 placówek bibliotecznych. Dyrektorzy i kierownicy 20 wyróżniających się bibliotek, a wśród nich: mgr Hanna Kołysko — Dyrektor BPMiG w Międzyrzeczu i Halina Wojciechowska — Kierownik Filii Bibliotecznej w Bielsku, otrzymali nagrody pieniężne.

Współzawodnictwo przyniosło w efekcie poprawę funkcjonowania wielu placówek, zaś nagrody rzeczowe dają szansę wzbogacenia form pracy oświatowej, poprawiło też nieco wyposażenie bibliotek w sprzęt audiowizualny.

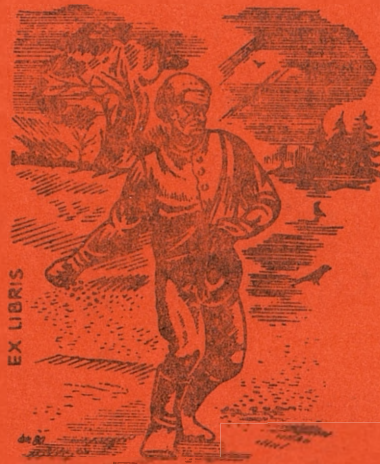
L. Kotecka

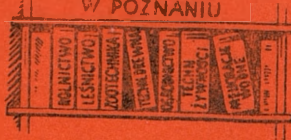

Cena 55 zł

ISSN-0208-4333

BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ
AKADEMI ROLNICZEJ
W POZNANIU

indeks 35262

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, ul. Konopczyńskiego 5/7, 00-953-WARSZAWA, tel. 27-52-96 i 27-08-47.

Druk: Szczecińskie Zakłady Graficzne, al. Wojska Polskiego 128.

Zam. nr 1665.

Papier ilustracyjny kl V 71 g Obj. ark. druku 1,5 ark. wyd. 2 Nakład 15.000

Adres redakcji: pl. M. Skłodowskiej-Curie 5, 60-965 POZNAN, skr. poczt. 5, tel. 31-32-19 i 31-33-68.

Warunki prenumeraty: roczna — 660 zł, półroczna — 330 zł (cena jednego numeru 30 zł), wpłaty na konto NBP Warszawa, IV OM 1049-4040-132.